

Mlaš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

LETO XI. / ŠTEVILKA 34

CELOVEC, DNE 27. AVGUSTA 1959

CENA 1.50 ŠILINGA

Znanje slovanskih jezikov v Avstriji

Pred časom smo na kratko poročali o izvajanju prof. Rudolfa Jagoditscha, profesorja za slavistiko na dunajski univerzi, o pomenu znanja slovanskih jezikov v Avstriji. Tukaj prinašamo prevod najvažnejših odstavkov iz njegovega članka, ki ga je natisnil tudi ugledni katoliški tednik „Die österreichische Fürche“.

»Šele v najnovjšem času se v avstrijski javnosti zopet zbujajo razumevanje za tako dolgo pozabljene naloge, ki pritičejo naši državi zaradi tega, ker je iz zgodovinskih in zemljepisnih razlogov posrednica med vzhodom in zapadom.

In kako je z ustanovami in drugimi pogoji za izvršitev nalog, ki pripadajo Avstriji zaradi njenih številnih in najožjih stikov s sosednjim slovanskim svetom in katerih izpolnitev je danes prav tako važna in nosi zanj naša dežela nič manjšo odgovornost kot za časa monarhije?« se vprašuje pisec.

»Kadar Avstrijec prekorači ozke meje svoje domovine na severu, jugu ali vzhodu, se sreča z ljudmi, za katere je on tuji. V tujih deželah ti odpred samo znanje jezika dostop do ljudi in znanje jezika je neobhodni in najosnovnejši pogoj za razvoj slehernih človeških, gospodarskih in kulturnih stikov med narodi. Do nedavnega je potreba po ljudeh z znanjem slovanskih jezikov bila vsaj za silo zamašena s povratniki in optanti, ki so po letu 1918 prišli iz slovanskih predelov stare monarhije; toda ta generacija sedaj izumira; izredno težko pa je pripraviti našo mladino k študiju slovanskih jezikov. Pri povprečnem Avstrijcu pač obstoji nek čuden strah pred vsem, kar je slovanskega in bolj ko greš v Avstriji proti zapadu, bolj ta strah narašča. Deloma ima to odklanjanje svoj vzrok v podcenjevanju Slovanov kot ljudi — in v Hitlerjevi dobi so to miselnost celo zavestno gojili. Nadalje manjka danes neposredna vabljenost za učenje slovanskih jezikov — danes pač ne bo nikomur padlo na misel, da bi šel na zabavno potovanje po Čehoslovaški ali Poljski oz. si v kaki ljudskodemokratski deželi poskušal zgraditi življenjsko eksistenco. Glede ruskega jezika se mišljenje polagoma že izpreminja. Toda pri nas je prav tako nujno potrebno znanje jezikov naših najbližjih sosedov, češkega, srbohrvaškega in slovenskega jezika — in sicer ne zgolj zaradi njihove kulturne vrednosti, ki bi jo treba brez dvoma više ceniti, kot se radi pomanjkljivega poznavanja razvoja slovanske kulture in duhovnega življenja pri nas na splošno misli — kajti na vsakem koraku se danes kaže, da nam tudi za številne praktične potrebe manjka ljudi, ki znajo kak slovanski jezik, in sicer tako za službe na naših poslaništvih in konzulatih v tujini, pri naših trgovinskih delegacijah, za veliko delo naše industrije v tujini, za številne potrebe našega kulturnega življenja, ki se vedno znova pojavljajo, kot na primer ustanovitev avstrijskih čitalnic v slovanskih deželah, kot tudi za marsikaj drugega. Isto velja tudi za potrebe doma, ki jih zaradi njihove mnogoličnosti tukaj ni ti ne morem naštevati. Naj navedem samo primer, da med uredniki dunajskih časopisov lahko na prstih ene roke našteješ tiste, ki obvladajo kak slovanski jezik, nadalje, da se poročevalci naših časopisov vračajo iz Poljske ali Sovjetske zveze z dolgi poročili, ne da bi se bili mogli s prebivalci ondi pogovoriti ali brati ondote časopise. Po institutih in knjižnicah naših univerz in visokih šol leže mogočne skladnice znanstvenih — medicinskih, tehničnih, naravoslovnih — knjig, ki nam jih slovanske dežele na temelju mednarodne izmenjave redno dostavljajo, in le slučaj je, če jih kak naš znanstvenik zna tudi brati.«

To naj premislijo starši, ko bodo svoje otroke vpisovali v šole.

Eisenhower v Evropi

Eno uro pred svitom se je minulo sredo na letališču v Washingtonu dvignilo osebnostno letalo (najmodernejšo, na reakcijski pogon) ameriškega državnega predsednika Eisenhowerja ter obrnilo svoj nos proti Evropi. Z Eisenhowerjem potuje 20 izbranih svetovalcev, diplomatov, gospodarskih in vojaških strokovnjakov za evropska vprašanja. Eisenhower je isti dan pristal v Bonnu, kjer ga je sprejel zapadnonemški kancler Adenauer, potem pa gre njegova pot naprej v London in končno v Pariz.

Ko je pred nekaj tedni Eisenhower povabil ministrskega predsednika in gospodarja Rusije Hruščeva v Ameriko in s tem začel dobo novih odnošajev v mednarodni politiki, namreč direktnih razgovorov med obema najmočnejšima velesilama na svetu, je vedel, da se podaja na novo in nevarno pot, toda na tolike težave, kot jih bo sedaj naletel med svojimi evropskimi zavezniki, gotovo ni računal. V Bonnu, Parizu in Londonu bo naletel na medsebojna sumničenja med temi državami samimi, pa tudi na skupna sumničenja do Amerike, da se utegne ta na njihov račun zmeniti s Sovjeti ter si z njimi razdeliti torto, to je vplivna območja na svetu.

Dočim je sprva izgledalo, da bo stari Adenauer v Bonnu, ki si je pridobil sloves trdovratnosti, delal največje težave. Zadnji dogodki pa kažejo, da bo najtrši oreh čakal Eisenhowerja v Parizu, pri de Gaullu. Jasno je sicer, da bi v primeru pomirjenja med Zahodom in Vzhodom račun v vsakem primeru morali plačati Nemci. Ne da bi se jim zaradi tega slabše godilo, vsaj na Zapadu ne, toda brez dvoma se bi v tem

primeru nemško zedinjenje odmaknilo v daljino, daljno bodočnost, načrti nekaterih ambicioznih politikov v Nemčiji, da bi spet igrali prvo violino v svetovni politiki, bi se pa razblinili v nič; to more igrati danes samo tisti, ki ima atomsko orožje. Bombe pa Nemci nimajo, in izgleda da se je nemška vlada s tem dejstvom sprijaznila. Upa le še, da glede Berlina ostane vse pri starem. Kljub temu pa Eisenhowerjevi razgovori v Bonnu ne bodo prijetni.

Na še večje težave pa bo naletel v Franciji, kajti De Gaulle namerava v kratkem izvršiti v Sahari prvi francoski atomski poskus in upa, da bo s tem postala Francija tudi atomska velesila. Vendar je ena bomba premalo in zato zahteva De Gaulle v imenu zavezniške solidarnosti od Amerike, da ga podpre z atomskim materialom, ali da mu celo dobavi že kar gotove atomske bombe. Povrh tega pa zahteva Francija od svojih zaveznikov tudi podporo v alžirskem vprašanju, ki bo v jeseni prišlo pred Združene narode. Francija bi rada s pomočjo zaveznikov postala zopet velesila prvega reda, toda pri tem pozablja, da dobrotništva v politiki ni. Tam imaš samo to, kar si moreš z lastno močjo izsiliti.

V Londonu bo Eisenhower imel še najlažje stališče, kajti Angleži si obetajo od izboljšanja odnošajev med Vzhodom in Zapadom povečanje trgovine. Tega si pa želijo tudi Amerikanci, zato bo Eisenhower moral tudi v Londonu biti oprežen.

Nek ameriški list je pripomnil, da utegnejo Eisenhowerjevi razgovori z evropskimi zavezniki biti težji, kot z — nasprotnikom Hruščevom.

Nov dunajski glas o koroških Slovencih

Dunajska revija „Das Tagebuch“, ki je pred meseci objavila izredno stvarni in tehtni članek koroškega nemškega srednješolskega profesorja Helmuta Schärfa o slovenski manjšini na Koroškem, posveča temu vprašanju znova obširen članek izpod peresa Lorenza Miesstalerja.

Uvodoma ugotavlja pisec, da nudi novi šolski zakon, kljub formalnemu sklicevanju na demokratično svobodo odločevanja, možnost za vsakovrstne šikanane in zlorabe v škodo slovenske manjšine, ter nadaljuje:

„S takim sklicevanjem se hočejo vladajoče stranke znebiti odgovornosti za usodo slovenske manjšine, vendar se na tako lahek način tej odgovornosti ne bodo mogle izmuzniti.

Jasno je namreč, da se ta manjšina spričo svoje številčne majhnosti nikakor ne more uveljaviti proti volji državnega naroda, proti državni sili ter proti celotnemu nemškonalnemu taboru. Prav zaradi tega je bila usoda slovenske manjšine avstrijski državi takorekoč zaupana z državno pogodbo, ki ji nalaga zaščitne dolžnosti do manjšine. Za vladajočo oblast bi seveda bilo zelo lagodno, če bi svojo brezbriznost za usodo manjšine mogla skriti za uravnnavano ljudsko voljo, toda ta igra je preveč prozorna, da je svet, ki se bolj kot kdaj prej zanima za usodo manjšin, ne bi spregledal. Po njenih sadovih bodo presojali metode vladne politike in zaman bo le-ta potem zatrjevala svetu, češ da manjšina uživa vse svoboščine, ki so potrebne za njen obstoj. Nepristranski tuji opazovalci bodo izpričali, kako je v resnici bilo s to enakopravnostjo na Koroškem.

Postavljamo vprašanje: Ali ni očitna zloraba demokratičnih načel dejstvo, da je danes več kot dvema trejnima slov. otrok bila odvzeta možnost, da uživa vsaj začetni šolski pouk v materinem jeziku. Naj nam kdo pokaže na podoben primer kjerkoli na civiliziranem svetu! Pri nobenem kulturnem narodu pouk v materinem jeziku vsaj v prvih šolskih letih ni stvar spora. In poleg tega morajo Slovenci poslušati hinavske očitke nemškonalnih kro-

gov o nevarnosti poslovenjenja. K demokratičnim pravicam Slovencev spada prav gotovo tudi dejstvo, da na nobenem javnem posloju ne smejo biti slovenski napisi, kajti ti bi utegnili ogražati videz enojezičnosti v deželi. In kako naj spričo teh dejstev usoda Južnih Tirolcev, ki se vsekakor z usodo Slovencev na Koroškem niti zdaleka ne da primerjati, zbudi sočustvovanje in razumevanje v svetu?»

Nadalje pravi, da se nemški govoreči Južni Tirolci boré za teritorialno samoupravo in da je to edina smotrna politika, ker je prav ozemeljska samouprava najboljšje jamstvo za svobodni razvoj manjšine. Nato izvaja naprej:

„Tako naziranje odgovarja najglobljemu bistvu vsake prave narodnostne skupnosti, vsake narodnostne manjšine. Vsaka narodnostna manjšina ali narodnostna skupina je v zemlji zakoreninjena skupnost in le kot ozemeljsko opredeljena skupnost ima bodočnost. Kar živi na njenem ozemlju in je v njem po svojem izročilu zakoreninjeno, to spada k njej. Pripadnost k določeni etični ali narodnostni skupini je določena po kraju človekovega rojstva in življenja, zato nikakor ne more biti zgolj zadeva opredelitve. Tako kot je Korošec tisti, ki je na Koroškem doma in tam živi, tako kot je pod istimi pogoji nekdo Lavantinec ali Ziljan, pa če mu je to prav ali ne; tako je vsakdo pripadnik tiste narodnostne skupine, h kateri po svoji življenjski usodi pripada... Če bi bili koroški Slovenci zgolj jezikovna manjšina brez podedovane zemlje, brez tisočerihi vezi ljudskih izročil, kot kaka raztresena jezikovna naselbina v sicer jezikovno enotni deželi, potem bi bila edina pogoja za pripadnost k taki skupini jezikovna pripadnost in svobodna odločitev. Toda znano je, da imajo koroški Slovenci že od nekdanj lastno naseljitveno ozemlje, da so v zemlji zakoreninjena ljudska skupina z lastnim narodnostnim značajem, s svojimi narečnimi in narodnostnimi izrazitostmi, z bogatim ljudskim kulturnim izročilom, svojstvenim čustvenim svetom in

KRATKE VESTI

80 milijonov šil. škode je povzročil požar v poslovnem središču mesta Limerick na Irskem. Ogenj je izbruhnil popoldne po nepazljivosti nekega uslužbenca v neki veliki trgovski hiši ter se kmalu razširil na sosednja poslopja, pri čemer je zajel tudi bližnji kompleks bencinskih tankov, ki so eksplozivni. Porušenih je več blokov hiš.

Komunistične čete prodirajo proti prestolici Laosa. Dočim je bilo sprva govora le o nekaj tisoč upornikov, ki so se polastili severnih predelov dežele ob meji na komunistični severni Vietnam in Kitajsko, pa izgleda sedaj, da koraka proti prestolnici Vientianu okrog 200.000 dobro oboroženih čet, ki so nenadoma zrasle iz džungle. Brez dvoma je, da ima tu vmes prste komunistična Kitajsko. O položaju v Laosu so v teku posvetovanja med zapadnimi zavezniki v Washingtonu. Zaenkrat nameravajo poslati tej 3.000.000 prebivalcev broječi kraljevini samo pomoč v potrošnih dobrinah. Razpravljajo pa tudi o morebitnemu posegu Obrambne organizacije za južno Azijo, čeprav Laos ni član te protikomunistične zveze, ker je po sklepu konference o Indokini iz leta 1956 nevtralen. Stari, 77-letni kralj Laosa je odstopil in prepustil regentstvo svojemu sinu.

V denarne težave je zašel Faruk, bivši egiptovski kralj, ki živi večidel v Italiji, kadar ne igra hazard v igralnicah francoske Riviere. Ko je neka bogata turška vdova slišala o Farukovih zagatah, se je ponudila, da ga vzame za moža. Ona razpolaga z letnimi dohodki 70 milijonov šil., povrh tega pa še precej slični Narriman, bivši Farukovi ženi, ki ga je bila pred leti zapustila, pravi petična Turkinja v svoji ponudbi.

100 katoliških duhovnikov iz 7 evropskih držav, ki so bili za časa nacizma zaprti v koncentracijskem taborišču Dachau, je na svojem sestanku v Trierju zahtevalo, da ostane ohranjenih vsaj nekaj delov taborišča kot spomin na tujenje evropskih žrtev nacizma ter svarilo bodočim rodovom.

30 uniformiranih banditov je minuli ponedeljek napadli mestece Veandillo v Kolumbiji. Izropali so več bank in trgovin ter postrelili 18 oseb, med njimi 3 otroke v nežni starosti.

Eksploziralo je reakcijsko letalo »Victor Mark II«, šele 35 minut potem ko se je dvignilo v zrak z nekega angleškega letališča in dosegel višino 13.000 m. Bil je to najmodernejši angleški bombnik, ki se je prvič dvignil na poskusni polet.

temperamentom, kar jih vse vidno razlikuje od njihovih sosedov nemške jezikovne pripadnosti.

Zaradi tega je povsem nesmiselno si zapirati oči pred tipičnimi posebnostmi te narodnostne skupine in poskušati ugotavljati pripadnost k njej s pomočjo povpraševanja posameznikov, prav tako kot bi bilo nesmiselno določevati pripadnost k koroškemu ljudstvu na temelju izjav posameznikov. Take metode opredeljevanja obsega manjšine so nevedne kulturnega naroda.»

Pisec ugotavlja, da so te metode preostanek preživelega nacionalizma, ki je svojo jalovost dokazal že za časa monarhije ter povzročil mnogo hudoga. Pa tudi danes je neporaben za urejevanje odnosov med narodi, ker je neživljenjski. Nadalje pravi, da sedanji manjšinski zakoni ne bi potrebovali toliko paragrafov, kot jih imajo, da dosežejo svoj namen, namreč uničenje manjšine. Toda ta podvig je obsojen na neuspeh in je tudi Avstriji sami v škodo.

Članek zaključuje takole:

„Dejstvo je, da na Koroškem obstoja kot dedič mnogih rodov slovenska narodnostna skupina in da ima ta pravico zahtevati iste osnovne pogoje za življenje, kot Južni Tirolci. Kar je za enega prav, je tudi za druge primerno. Končno pa obstoje tudi v svetu politike nepisani moralni zakoni, ki pravijo, da tisti, ki tlačijo drugega, škoduje tudi samemu sebi. Mlinci pravičnosti meljejo počasi, a gotovo!»

Politični teden

Po svetu . . .

Politični turizem na Zapadu in Vzhodu

Priprave za sestanek med predstavnikoma obeh najmočnejših sil na svetu, med predsednikom Združenih držav Eisenhowerjem in sovjetskim ministrskim predsednikom Hruščevim so prešle iz mirnega stadija in postajajo na obeh straneh mrzlične, tako kot priprave v dveh bojnih taborih pred bitko.

V evropskih prestolnicah vrvijo zadnje priprave za sprejem predsednika Eisenhowerja, ki še pred prihodom sovjetskega ministrskega predsednika Hruščeva v Ameriko, obiskuje Evropo ter se pogovarja z zavezniki. (Več na 1. strani).

Hruščev zopet piše

Nekaj dni pred prihodom ameriškega predsednika Eisenhowerja v Evropo so vlade v Parizu, Bonnu in Londonu dobile pisma iz Moskve. Nikita Hruščev je spet postal priden pisec. Zapadnonemškemu kanclerju Adenauerju, britanskemu ministrskemu predsedniku Mac Millanu in francoskemu državnemu predsedniku De Gaulleju je pisal pisma, o katerih vsebini prejemniki zaenkrat skrbno molče. Ve se le, da so pisma dolga, tisto Adenauerju obsega 13 tipkanih strani, pismo De Gaulleju pa je še daljše, dočim Angleži niso niti tega povedali, koliko strani obsega njim namenjeno pismo. Kljub temu pa se ve, kaj je namen teh pisem, namreč otežiti sporazum med evropskimi zavezniki Amerike in zasejati mednje ljulko sumničenj ter jih speljati na led varljivih sovjetskih obljub. Tudi ta pisma spadajo v taktični načrt mrzle vojne, ki kljub vsem obiskom in izjavam miroljubnosti na obeh straneh pod žerjavico tli naprej.

Politični počitek satelitskih veljakov v Jalti

Pa tudi na Vzhodu ne mirujejo, čeprav velja sedanja doba za čas počitnic. Po naporih debatah z ameriškim podpredsednikom Nixonom, ko se je ta pred tedni mudil v Moskvi, je tako živahni Nikita Hruščev naenkrat začutil potrebo po počitku. Podal se je tja, kamor so se nekoč podajali aristokrati in milijonarji carskega režima, na Krim, ki je sedaj nekaj podobnega za boljše veljake, kot je za zapadne kapitaliste francoska Riviera. In glej čudo, tudi drugi komunistični mogotci so naenkrat začutili potrebo po počitku in odpotovali — kam ni težko uganiti, čeprav tega ne pove nobena pratika ali vsaj uradno poročilo. Tako je izginil iz Pankowa ministrski predsednik vzhodnonemške vlade Grotewohl, z njim pa tudi tajnik komunistične stranke Ulbricht. Iz Varšave je odpotoval v neznan smer glavni tajnik poljske komunistične stranke Gomulka z nekaterimi svojimi najozjim svetovalci, tudi menda na odpočitek. Tudi za nekaj drugih vzhodnoevropskih satelitskih veljakov se ne ve kje se nahajajo. Bržkone so vsi na počitku v Jalti ter se pogovarjajo o tem, kako bodo ukanili Zapad. Sicer pa je glavna naloga satelitskih veljakov ta, da pokorno poslušajo svojega sovjetskega gospodarja in mojstra ter potem še pokorneje izvajajo njegova navodila. Vendar je potrebno, da jih točno razumejo in kot vsak gospodar

mora tudi Hruščev včasih svoje hlapce vprašati za pojasnilo glede te ali one podrobnosti, saj on vendar ne more držati vsega sam v glavi.

Med tem ko je v Evropi napetost popustila v pričakovanju razgovorov na najvišji ravni, pa se je hladna vojna preselila na druga torišča, topot na Daljni vzhod. Tam so se nenadoma zganili v državi Laos, ki meji na komunistično Kitajsko in Severni Vietnam, kjer tudi vladajo komunisti, uporniki v obmejnem predelu dežele, prav tam, kjer teče meja s Severnim Vietnamom.

Izgleda, da komunistični Kitajski ni povsem prav, ako se Amerikanci in Rusi razgovarjajo o morebitni delitvi »vplivnih območij« na dvoje, zato je začela rovariti v Laosu. Toda to je zaenkrat samo domneva. Ni namreč izključeno, da Sovjeti, ki so mojstri v dvoličnih političnih igrah, pustijo Kitajce delati zgago, da tako na indirektn način spravljajo v zadrego Ameriko tudi na Daljnem vzhodu.

Tudi Tito bi rad potoval

Spričo splošne potovalne manije, ki se je kljub vročini (ali morda prav zaradi nje) lotila politikov, je sedaj iz Beograda prišla vest, da bi tudi maršal Tito rad obiskal Ameriko. Tudi njega očitno zanima življenje v tej obljubljeni deželi 20. stoletja. Pred časom je Tito že bil uradno povabljen tja, toda ameriško javno mnenje je pokazalo tako nerazpoloženje proti temu povabilu, da je obisk moral biti odpovedan. Amerikanci predstavnikov diktatur ne marajo, pa četudi so to diktature proletariata. Toda očitno sedaj v Beogradu menijo, da ako so se Amerikanci sprijaznili z obiskom Hruščeva, tistega ki je ukazal sovjetskim vojakom, da streljajo na brezbrambne Madžare in rušijo hiše v Budimpešti, potem bi se pač lahko sedaj sprijaznili tudi z obiskom Tita, ki itak od Amerike sprejema izdatno gospodarsko pomoč. Ameriška vlada k tem poskusnim balonom iz Beograda še ni zavzela stališča.

. . . in pri nas v Avstriji

Poplave so vdrle tudi v politično areno

Poplave počasi ponehujejo. Oba neposredno prizadeta ministra sta si morala prekiniti počitnice in se podati v poplavljeni kraje. Notranji minister Afritsch je tiste kraje, s katerimi so bile pretrgane prometne zveze, obiskal po zraku, to je s helikopterjem (Hubschrauber). V poplavljeni kraje se je podal tudi poljedelski minister dipl. ing. Hartmann, da kot pristojni minister vidi, koliko škode so naredili po poljih, travnikih in gozdovih hudourniki, ki so kljub neprestanemu govorjenju poklicanih in nepoklicanih faktorjev ostali neurejeni, dočim je sečnja gozdov šla nemo teno naprej.

Za 8. september je sklican ministrski svet, na katerem bodo pristojni ministri, to je notranji minister Afritsch, kmetijski minister Hartmann in trgovski minister Bock poročali o nastali škodi, o neposrednih ukrepih, ki jih je bilo treba takoj povzeti ter stavili predloge za dolgoročno in dokončno ureditev zavarovanja pred poplavami, ki ustajajo zadnja leta v Avstriji vedno številnejše in povzročajo vedno večjo škodo.

Rjavim (a ne samo od poletnega sonca) neodvisnežem (FPOe) je tudi voda prav

prišla. Zahtevali so, da vsi ministri nemudoma prekinejo svoje počitnice, takoj vamejo v pretes potrebne ukrepe ter jih tudi pri priči izvedejo. Predlog je naletel na soglasno odklonitev obeh koalicijskih strank, ki hočeta bržkone počakati, da se vode odtečejo, kajti potem bo moč o zadevi mirneje razpravljati. Sicer se pa pri nas oblasti skorajda nikdar ne mudi, razen kadar ji teče voda v grlo. To pa je zelo redkokdaj.

Slaba žetev

Deževje pa ni povzročilo samo poplav v raznih pokrajinah, ampak je v vsej državi prizadelo tudi letošnji žetvi. Najhuje je prizadeto žito, ki bo menda povečini uporabno le še kot živinska krma. Zaradi tega bo morala Avstrija — kljub pričakovanju izredno dobre letine — bržkone za drage denarje uvažati krušno žito. Tudi pri nas na Koroškem je deževje povzročilo znatno škodo pri žitaricah, predvsem pri pšenici in rži. Zaradi dolgotrajnega dežja se je na mnogih krajih pšenica pogoleda.

Bivše nemško premoženje že skoraj razprodano

Po sporočilu finančnega ministra je bivše nemško premoženje v glavnem že razprodano. Med industrijskimi podjetji so samo še štiri ostala v državnih oz. podržavljenih rokah ter čakajo na kupce. Med njimi so tovarna razstreliv Dinamit-Nobel AG., Elektrobau AG. in tovarna stekla v Gradcu, če se kdo morda zanima!

Naprodaj je nadalje še nekaj nepremičnin, ki pa v celoti ne predstavljajo znatnih vrednosti. Skupno je bilo 19.000 vlog glede nemške imovine že rešenih, na rešitev pa še čaka 7.500 vlog. Zaradi tega so na Dunaju menjaja, da se za ta ostanek ne izplača ustanovljati nove »holding« družbe, ki bi nadomestila posebni oddelek finančnega ministrstva, katerega je do sestave sedanje vlade vodil državni tajnik dr. Withalm, ki je svojo razprodajno nalogo očitno zelo pridno vršil.

Pri nas na Koroškem

so se politične vode (znatnejših poplav hvala Bogu ni bilo) nekoliko razburkale ob poteku vložitvenega roka za kandidature za volitve za Delavsko zbornico. Bilo je vložnih pet kandidatnih list in sicer: socialistična, komunistična, nato lista Zveze namščencev in delavcev (AAB — ki je včlanjena v OeVP), nadalje lista »brezstrankarjev« ter končno lista »svobodnežev« (FPOe). Zanimivo je, da bivši socialistični predsednik Truppe, ki so ga zaradi upornosti izključili iz stranke in mu odvzeli vse funkcije, sploh ni več postavil lastne liste, čeprav so mu nekateri prerokovali, da si vsaj tu, v svojem nekdanjem kraljestvu, še mogel dobiti kak mandat. Očitno mu je nepričakovani poraz pri državnoborskih volitvah vzel vso korajžo.

Delo komisije za cerkveni koncil

(AI) — Iz Rima poročajo, da je pripravljalna komisija za splošni cerkveni zbor razposlala 2.700 cerkvenim dostojanstvenikom in duhovnikom po vsem svetu okrožnico, ki jo je podpisal predsednik komisije, kardinal Tardini. Papež namreč hoče, da se udeležijo zasedanj cerkvenega zbora poleg rezidenčnih škofov tudi vikarji in apostolski prefekti, opati glavnih meniških redov in cerkvene osebnosti, ki se odlikujejo po posebnih sposobnostih.

Prispelo je že 40 odgovorov, katere hranijo v posebnem arhivu. Preden pa jih spravijo, jih fotografirajo in reproducirajo v več izvodih, da jih bodo lahko porazdelili z ozirom na vprašanja, ki jih bodo obravnavali na cerkvenem zboru. To delo, ki bo postajalo vedno bolj zapleteno, opravlja tajništvo pripravljalne komisije. Tajnik komisije je mons. Pericle Felice, pomagajo pa mu štirje duhovniki. Največ odgovorov pričakujejo v prihodnjih tednih.

Zelo verjetno se bo papež, ki se mudi sedaj v svojem letnem dvorcu Castel Gandolfo v Albanskih hribih, vrnil v Vatikan proti sredini septembra.

PREBIVALSTVO ITALIJE

Italijanski statistični institut je objavil najnovejše podatke o porastu italijanskega prebivalstva v letu 1958. Lani je narastlo prebivalstvo Italije za 415.615 duš, l. 1957 pa za 399.268 duš.

Lani se je znatno povečalo tudi število porok v primeri z letom 1957 in sicer za 2,5%. (Agencija Italia)

SLOVENC

doma in po svetu

Med Slovenci v Franciji

V mesečni reviji „Messages du Secours Catholique“, ki izhaja v Parizu v 400.000 izvodih, je č. g. Nace Čretnik, direktor slovenskih dušnih pastirjev v Franciji, objavil obsežno in temeljito poročilo o jugoslovanskih izseljencih, ki bivajo v Franciji, v katerem govori podrobno tudi o Slovencih. Velika večina jih je prišla v Francijo v dobi med obema vojnama, ko je ondi vladalo pomanjkanje delovne sile in so dobili zaposlitev v rudarstvu, tovarnah in poljedelstvu. Tako so nastale cele slovenske naselbine v nekaterih predelih Francije. Po letu 1945 pa je znova prišel v Francijo znaten val Slovencev, saj je Francija klasična domovina svobode in ima bogato tradicijo glede gostoljubnosti tujcem. Tako je znana kot druga domovina Poljakov že izza časa njihovih nesrečnih uporov proti ruskemu carskemu jarmu v prejšnjem stoletju. Dočim so stari izseljenci prišli v Francijo z družinami, oz. si jih ondi ustvarili, so pa begunci zadnjih let povečini mladi ljudje. Z naravnost vzorno požrtvovalnostjo pomagajo našim rojakom č. g. Čretnik, ki si je s svojim delom tudi pri francoskih oblasteh ustvaril dobro ime, vredno pravega Slovenca. Neumorno obiskuje Slovence po vsej Franciji, opravlja dušeskrbstvo med našimi rojaki ter jim pomaga z nasvetom tudi glede vsakdanjih življenjskih vprašanj, posebno pa glede urejanja zadev pri oblasteh. Prav posebno pa se posveča mladini, ki je v tujem svetu najbolj potrebna pravega kažipota.

Novi slovenski lutkovni filmi v barvah

Slovensko filmsko podjetje „Triglav-film“ je posnelo tri lutkovne filme v barvah, ki bodo gotovo razveselili otroke, ker zbujajo mlado fantazijo; obenem pa se dotikajo sodobnega življenja, zato bodo imeli tudi odraslim kaj povedati. Prvi „Bongo“, kaže sinčka-ravzavenčka zamorskega poglavarja, ki si zaželi vse mogočih reči, na koncu celo snežnega moža — sredi vroče Afrike!

Drugi film je posvečen „bolezi našega časa“ in ima naslov „Motorist“, njegov glavni junak pa je smrdeči bencinski motor. Pripoveduje, kaj vse motor stori.

Tretji kaže usodo pisem, ki jih raznaša poštar in pri tem spoznava ljudi svojega okoliša.

Ista družba namerava v kratkem posneti še dva barvna lutkovna filma. Eden ima naslov „Vasovalec“, drugi pa „Banka“.

Pisateljica Mara Samsa umrla

V zdravilišču Golnik na Gorenjskem je umrla slovenska pisateljica Mara Samsa, po rodu Tržičanka, stara šele 53 let. Ze v zgodnji mladosti je izgubila očeta, ki je padel v prvi svetovni vojni. V eni izmed svojih prvih novel, pretresljivo opisuje, kako je kot mala deklica zaman iskala očeta med vojnimi ujetniki, ki so jih bili segnali skupaj na tržaškem gradu sv. Justa Italijani leta 1918, ko so vkrakali v Trst.

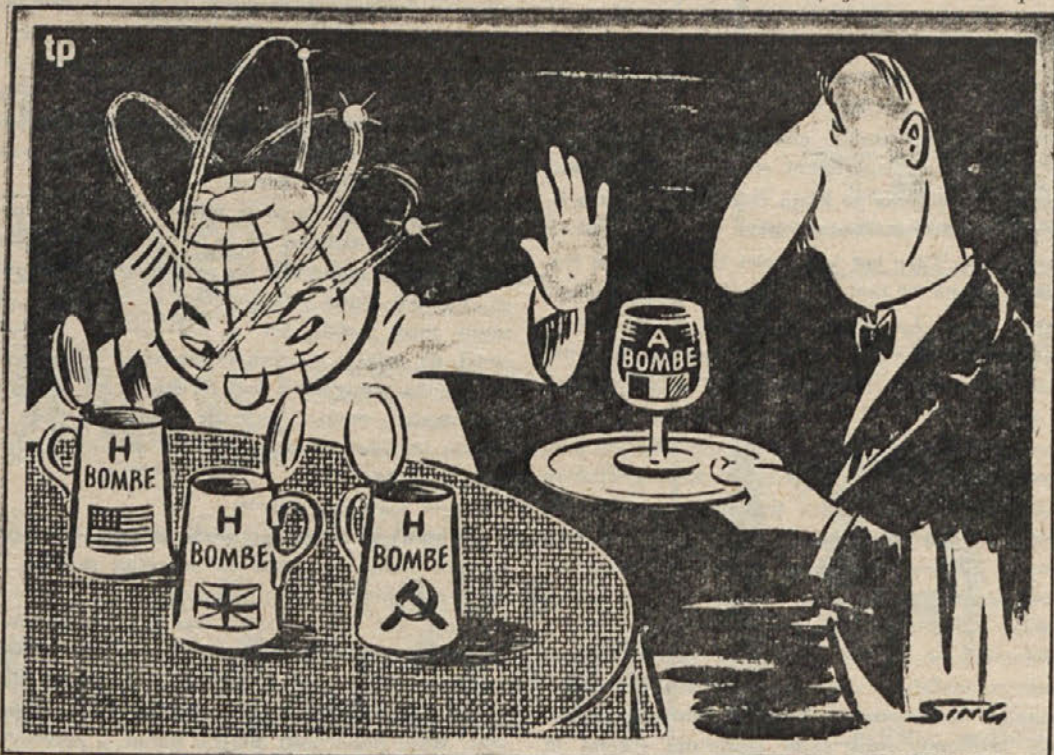
Po končanem učiteljsku v Tolminu, je več let delovala med primorskimi rojaki kot učiteljica, dokler je fašistični preganjalci niso prisilili, da se je zatekla v Slovenijo, kjer je nadaljevala delo kot učiteljica, vendar ji v burnih časih ni bil usojen mir. Pred Nemci se je leta 1941 zatekla v Ljubljano, toda tam so jo Italijani, ki so bili po dogovoru s Hitlerjem zasedli zapadni del Slovenije, prijeli in odgnali v koncentracijsko taborišče Gonars. Po vojni je delovala kot časnikarka in mladinska pisateljica.

Iz dela Društva Slovencev v Buenos Airesu

Konec julija je na prosvetnem večeru „Društva Slovencev“ v Buenos Airesu predaval Ruda Jurčec, bivši glavni urednik dnevnika „Slovenec“ in sedanji urednik revije „Meddobja“ v Buenos Airesu, o sodobnih imperializmih. Predavatelj je orisal sedanji svetovni položaj ter nasprotstva, ki pretresajo današnje človeštvo in ga spravljajo v nevarnost popolnega uničenja po atomski vojni, katere pa nihče neče, ker se zaveda njenih usodnih posledic. Podrobno je razčlenil tudi razpoke, ki so nastale v svetovnem komunizmu v zadnjih letih. Predavanje je bilo dobro obiskano in je posebno izobražencem nudilo izčrpno in dognano sliko svetovnega položaja, kot jo je mogel podati strokovnjak.

Poljska plesna skupina v Mariboru

V unionski dvorani v Mariboru je minuli teden gostovala plesna skupina „Mazowse“, ki goji poljske narodne plesne. Poljske goste je mariborsko občinstvo, ki je dvorano napolnilo do zadnjega kotička, zelo prijazno sprejelo. Poljski plesalci so podali več nec narodnih plesov iz raznih poljskih pokrajin, v slikovitih narodnih nošah in ob spremljavi ljudske glasbe, med njimi tudi dude ali meha. Narodno blago je mojstrsko vtila v umetniško obliko ravnateljica skupine, Mira Sygietinska, katere soprog je med vojno padel v Sloveniji.

Duhovi preteklosti vstajajo: Pijača je močnejša, natakara pa je ostal isti.

Ob 20-letnici „prijateljske pogodbe“ med Hitlerjem in Stalinom

PEKLENSKI PAKT, KI JE BIL USODEN ZA POL EVROPE

Dne 23. avgusta 1939 je na moskovskem letališču, okrašenem z kljukastimi križi in rdečimi zastavami, pristalo Hitlerjevo osebno letalo. Iz njega je stopil zunanji minister „tretjega rajha“ v. Ribbentrop, ki so ga sprejeli najvišji predstavniki sovjetske vlade. Sprejem je bil tak, da je Ribbentrop kasneje sam dejal, da se je počutil kot „tovariš med tovariši.“ Po petih urah zaključnih pogajanj je bila podpisana že prej pripravljena „pogodba o prijateljstvu in sodelovanju“ med „tretjim rajhom“ in Sovjetsko zvezo. Listino sta podpisala Molotov in Ribbentrop, pod brki zadovoljno se smehljajočega Stalina. Usoda Poljske je bila s tem zapečatena, Hitler je lahko začel svojo avanturo, ki se je spremenila v svetovno vojno in zaključila z nemškim porazom leta 1945. Med vojno pa so Nemške soldateske sejele gorje po vsej zasedeni Evropi. Ko pa je na koncu nad ruševinami „Reichskanzlei“, v katere bunkerju je Hitler storil samomor, zaplapolala rdeča zastava Stalinovih tankovskih vojakov, je nad pol Evrope padla mračna, „železna zavesa“ in zavladala komunistična diktatura, ki ji je prav Hitler sam z vojno odprl vrata v osrčje Evrope.

V Evropi, na tej strani »železne zaves«, so 15 let po koncu vojne sledovi teh časov strahote skorajda izginili, vendar je prav, da si danes, ko vprašanje Berlina in razdeljene Nemčije še vedno vznemirja mednarodno politiko, priključimo v spomin dogodke, ki so do tega stanja privedli.

Stelo se je leto 1939. Sudetska kriza se je končala s kompromisom v Monakovem, vendar to ni prineslo zaželenega mednarodnega pomirjenja, kot so upali Angleži in Francozi. Hitler je triumfiral in imel je za to dobre razloge. Kljub nasprotnim nasvetom svojih bolj razsodnih političnih svetovalcev je v sudetski krizi stavil na kocko vse, tudi vojno, in igro dobil. Pijan zmage je hotel poskusiti isto igro še enkrat. Bil je prepričan, da bo mogel s poljsko vlado, ostrašeno po monakovskem sporazumu, kjer so zapadni zavezniki klavrno pustili na cedilu Čehoslovaško, zlepa pripraviti k popustljivosti glede Gdanska (Danzig) in takozvanega poljskega »hodnika« k temu mestu, ako ji ponudi v zameno delitev sovjetske Ukrajine.

Hitlerjeve ponudbe Poljakom

Z brezobzirnimi množičnimi čistkami med ruskimi oficirji v prejšnjih letih je bil namreč nezaupni Stalin sam poskrbel, da je v tem času sovjetska armada bila dezorganizirana, slabo oborožena in predvsem brez sposobnega vodstva. Tako bi mogel po Hitlerjevem mnenju nemško-poljski ultimati Stalina pritisniti na kolena. Dvakrat, prvič v oktobru leta 1938 in drugič v januarju 1939, so Hitlerjevi odposlanci stavili te predloge Poljakom. Vsa zadeva ni ostala povsem tajna in zaradi tega se je takratna centrala svetovnega komunizma, Komintern v Moskvi, razbesnila v žolčnih napadih na Poljsko in Nemčijo. V Moskvi so se zopet spomnili, da imajo Nemci komuniste v koncentracijskih taboriščih. Toda že vsebina teh napadov sama kaže, da je Moskva manj v skrbi za svoje komunistične somišljenike v nemških taboriščih, kot pa za Ukrajino. Toda Poljaki so oklevali, ker se jim je taka kupčija upirala, po drugi strani pa ne bi bilo dobro se zameriti takrat tako mogočnemu Hitlerju. Vendar se Hitler ni pustil odvrniti od svojega načrta. Dne 12. januarja 1939 je na veliko presene-

čenje številnih diplomatov na nekem sprejemu zapletel sovjetskega veleposlanika v dolg razgovor, sredi februarja pa se je podala v Moskvo nemška trgovinska delegacija. Toda do sovjetske prestolnice ni prišla, ker so jo na sredi pota odpoklicali nazaj. Hitler je hotel s tem manevrom samo izvajati pritisk na Poljsko, češ, ako se ona noče pogoditi glede Ukrajine z Berlinom, se utegne Berlin pogoditi z Moskvo, tokrat na škodo Poljske.

Kdo pojde po kostanj v žerjavico ?

Po dolgih posvetovanjih se je končno poljska vlada, v neprijetnem položaju med dvema mlinskima kamnoma, odločila in Hitlerjeve predloge zavrnila.

To je Hitlerja hudo razkačilo in zato je prejšnje stike s sovjetskimi diplomati, katerih namen je bil zgolj zastrašiti Poljake, začel resneje gojiti in kmalu se je pokazalo, da obstoji na sovjetski strani dokajšnje razumevanje za nemške želje. Vendar je bil Stalin tisti, ki je spustil v zrak prvi poskusni balon. Na 18. kongresu vseruske boljše-više stranke je izjavil strmečim delegatom: »Moramo biti pozorni na vojne hujšakače v imperialističnem taboru (beri Anglo-Amerikanci), ki imajo navado, da si poiščejo kakega bedaka, da pojde zanje v žerjavico po kostanj. Nemčija pa ni imela in nima nobenih poželenj po Ukrajini,« je nadaljeval brkati zvitorepec, pač pa da kapitalistični agenti zavestno širijo take novice z namenom, da skalijo razmerje med Nemčijo in Sovjetsko zvezo. Delegetje so še bolj debelo pogledali, saj vsi so se še dobro spominjali, da je bil pred dvema letoma ustreljen maršal Tuhačevski, vrhovni poveljnik sovjetske vojske, pod obtožbo, da je z nemškim generalnim štabom koval zaroto, da odcepi Ukrajino od Sovjetske zveze in jo priključi Nemčiji. Če danes Stalin trdi prav nasprotno, potem mora tičati nekaj posebnega za tem grmom!

Odmev teh besed je kmalu prispel, topot iz Wilhelmshavena. Hitler je Stalinov namig pravilno razumel in v nekem govoru je povzel primer o »tistih, ki hodijo za druge v žerjavico po kostanj« in pristavil, da Nemčija kaj takega gotovo ne bo nikdar storila.

Takoj nato je moskovska uradna »Pravda« obdolžila Anglijo in Francijo, češ da sta nameravali naščuvati Nemčijo, da napade Ukrajino!

Hitler je lahko bil zadovoljen. Pri nekem posvetovanju s častniki nemškega generalnega štaba je izjavil: »Gospodje, pri ureditvi poljskega vprašanja ne moremo prezreti Sovjetske zveze«. Kar je pravzaprav mislil, ni povedal, vendar so ga vsi prav razumeli. Hitler se je s svojimi vojaškimi poveljniki posvetoval o »ureditvi« poljskega vprašanja, to je delitve Poljske med Nemčijo in Sovjetsko zvezo.

Obe strani sta niti pretkano predli naprej. Dne 17. aprila izjavi sovjetski veleposlanik Merezkalov podtajniku v nemškem zunanjem ministrstvu v. Weizäckerju, da je sovjetska zunanja politika neodvisna od ideoloških razlik. Za primer je navedel tedanje sovjetsko-italijanske odnose. Ti so kljub ideološkim razlikam (v glavnem vendarle samo navideznim, op. ur.) bili povsem zadovoljivi tako za fašistično vlado v Rimu, kot za komunistično v Moskvi! Nemški komunisti, ki so ječali v Hitlerjevih koncentracijskih taboriščih in zaporih, so bili zopet pozabljeni!

Naslednji korak je bila nenadna upokojitev tedanjega sovjetskega zunanjega ministra Litvinova, ki je večji del svojega re-

volucionarnega begunstva preživel v Angliji in je zaradi tega imel večje simpatije do zapada kot do Hitlerja in Mussolinija. Nasledil ga je Molotov, kladivar imenovan. Pa še eno vabljivo plat je imela za Hitlerja ta izmenjava. Litvinov je bil »Žid«, Molotov je pa »arijec«! Moskvska poteza je bila mojstrska. Čez nekaj dni je sporočil Hitler sovjetski vladi, da ne bo podvzel ničesar glede Poljske, ne da bi se prej pogovoril s sovjetsko vlado.

Sledila je vrsta stikov in razgovorov, vendar zadeva ni bila še dovolj jasna. V Moskvi se je prav takrat nahajala angleško-francoska komisija, ki se je pogajala s sovjetsko vlado glede vojaško političnega pakta med temi tremi velesilami. Stalin je igral na dveh klavirjih, da doseže boljše pogoje.

Tiste dni je novi ljudski komisar za zunanje zadeve Molotov sprejel zapadne diplomate pod vodstvom podtajnika angleškega zunanjega ministrstva, Stranga. Zapadni diplomati so zahtevali, da se Sovjetska zveza obveže, da bo spoštovala nevtralnost baltskih držav. Nadalje so zahtevali tudi spoštovanje mej Poljske. Samo pod temi pogoji so bile zapadne sile pripravljene podpisati pogodbo o medsebojni vojaški pomoči s Sovjetsko zvezo. Ta bi bila očitno naperjena proti Hitlerjevimi osvojevalnim nakanam. (Konec prihodnjic)

O vremenu in o suši

Vreme je najvažnejše za kmeta. Suša ali pa huda ura mu lahko uničita delo vsega leta. Prav posebne važnosti pa je dež ob pravem času. Iz Amerike poročajo o zanimivih poskusih, kako se da »napraviti« dež, to je prisiliti oblake, da se sprostijo vlage in enako tudi megle. Z umetnim povzročenjem dežja se bavijo zadnje čase tudi pri nas.

Po večini so oblaki in megla sestavljeni iz tako majhnih vodnih kapljic, da same ne morejo pasti na tla. Zaradi tega se večkrat dogaja, da veliki oblaki, v katerih je nakopičena voda, gredo brez dežja mimo sušne pokrajine, ali da megla ure in ure dolgo visi nad letališči in onemogoča letalski promet.

Doslej so se za umetni dež posluževali znane metode obdelovanja oblakov s srebrnim jodidom ali z ledenimi zrnci iz letal, toda ta metoda je uspešna le pri takih oblakih, ki so ohlajeni daleč pod ničlo. Ker pa so v naravi mnogi oblaki topli, si je doktorica Florence van Straten, ki dela pri Meteorološki službi ameriške vojne mornarice, zamislila novo metodo in se je v ta namen poslužila neke vrste saj. Ta snov ima črne delčke ogljika, ki merijo v premeru eno dvestotisočinko centimetra in ki se v sončni luči zaradi svoje črne barve močno ogrejejo. Znanstvenica van Straten je sklepala takole: »Če pridejo ti delčki v oblake, se bodo tiste vodne kapljice, ki

ujamejo enega ali več delčkov, z vpijanjem žarkov ogrele in z izhlapevanjem oddajale vlogo na tiste vodne kapljice, ki niso ujele črnih sajastih delčkov, in so zaradi tega ostale hladnejše. Te kapljice bodo z novo vlogo postale težje in bodo začele padati skozi oblake in potegnile še druge kapljice s seboj. Ko bodo dovolj velike, bodo zdrknile iz oblaka.«

Zdaj je ameriška vojna mornarica objavila poročilo, da se je ta teorija v praksi naravnost presenetljivo obnesla. Letos julija so delali nad morskimi obalo v Georgiji poskuse na tak način, da so iz letala metali na oblake po približno 70 dekagramov karbonove črnine na en oblak. Poskuse so izvršili na sedmih oblakih in vselej se je oblak popolnoma razpustil.

Toda s sajami so dosegli tudi nasproten, nič manj čudovit učinek. Če so jih namreč raztrosili v zraku, kadar ni bilo nobenega oblaka, pač pa je bil zrak vlažen, se je na nebu tvoril bel oblak. Črni delčki namreč vpivajo sončne žarke in ogrejejo zrak. Ogreti zrak se začne dvigati, širiti in ohlajevati. Ko se nekaj vlage v zraku zgosti, se pojavi na nebu oblak. Pri suhem zraku se to ne zgodi, toda če je bil zrak dovolj vlažen, se je poskus vselej posrečil. Potrebni so nadaljnji poskusi, toda strokovnjaki ameriške mornarice sodijo, da bo novo sredstvo za povzročanje dežja zelo uspešno.

FRAN ERJAVEC:

252

KOROŠKI SLOVENC

(III. del)

Poprej razgibano in cvetoče prosvetljenstvo je torej že proti koncu XVIII. stol. tudi na Koroškem vsaj na zunaj precej klavrno izhiral, zapustilo pa za seboj veliko duhovno praznino, kajti skoro brezizjemno jožefinska duhovščina s strogo jožefinskim škofom Salmom vred je bila nezmožna pokazati nove ideale in nuditi zlasti izobraženstvu kakih novih duhovnih oporišč, s kakršnimi so nastopili v predstolnici njegovi navdušeni sodelavci. To duhovno praznino so pa na zunaj kolikor toliko pokrivali vojni in drugi dogodki. Šele ti so pa potem že v novem rodu prebudili dotlej skoro neznana domovinska čustva, iz katerih je potem vzniknila romantika. Njen nastop na Koroškem je izražala ustanovitev »Carinthije« l. 1811., kar pa spada že v eno prihodnjih poglavij.

Kulturno življenje koroških Slovencev je imelo v teh letih, to je ob koncu XVIII. in v prvem desetletju XIX. stol. le malo neposredne zveze z očrtanim živahnim duhovnim previranjem in valovanjem kulturne Evrope in celo avstrijske prestolnice. Koroški Nemci so že ob začetku tega meddobja izgubili še svojega edinega, omembe vrednega književnika A. Edlinga, nakaar je zavladalo pri njih vprav kričeče književno siromaštvo, čeprav so jim bile ustvarile druge nemške dežele že vse pogoje za primeren književni vzpon.

Od znanih koroških Slovencev sta kulturno sodelovala s svojimi nemškimi sodeželani dotlej le kapelski dekan Mič in morda še Eggerjev uradnik Fr. Grundtner, prvi s framazoni, drugi pa morda s Herbertovim krožkom (gl. II.

del, pogl. XXX). Toda Mič ni pokazala nikoli kakega razumevanja za koroško slovenstvo, a prosvetlenski Grundtner se vsaj po razkroju Herbertovega krožka tudi ni ubijal z modroslovnimi vprašanji (ako se je sploh kdaj) in je začel že ob prelomu stoletja sodelovati z našimi preporeditelji. Morda je bil udeležen pri framasonsko-kantovskem gibanju kak drug koroški Slovenec, toda Slovenec zgolj po poreklu, ki pa ni pokazal za slovenstvo nobenega zanimanja ter se je v tej družbi ponemčil, zaradi česar za nas seveda tudi ne prihaja v poštev.

Čeprav kulturno življenje Slovencev zaradi čisto drugačnih okoliščin in potreb niti ni moglo imeti kake tesnejše povezave z nemškimi in še manj z ostalim evropskim, se pa označeni duh časa vendarle odraža tudi v tedanjem kulturnem življenju koroških Slovencev: ravno v prvem desetletju XIX. je v Celovcu umrl nekak predstavitelj izživele se prosvetlenske dobe, Jurij Japelj, in v javnosti je začel stopati najmočnejši predstavitelj nove romantične dobe, Urban Jarnik.

Toda pri majhnih, politično še nesamostojnih narodih, med katere smo spadali še tudi mi Slovenci, tedaj še sploh ni šlo za to, da bi sledili spredaj očrtanim duhovnim tokovom, ki so valovili pri velikih kulturnih narodih. To valovanje s prosvetljenstvom vred je moralo pri izobraženstvu majhnih narodov že prve čase obrniti predvsem pozornost na njih lastno, kulturno še zaostalo ljudstvo ter roditi zavest dolžnosti do njega in težnjo, da s predramljanjem ljudstva, z izobrazbo njegovega jezika in z ustvaritvijo za take cilje neobhodno potrebnih sredstev pomagajo k duhovnemu preporedu svojega naroda. Cilj in vsebina smotnih prizadevanj tedanjih naših izobrazencev, ki so se že začeli zavdati svoje narodnosti, sta mogla biti zato predvsem preporediteljskega značaja, zato

tudi izhiranje prosvetlenskih gesel ni moglo imeti nanje nobenega vidnejšega vpliva in tudi ni povzročilo kakega zastoja, preloma ali celo praznine, temveč se je razvijalo po svoji naravni poti dalje, in precej časa še celo s prosvetlenskimi sredstvi (n. pr. Vodniku). Seveda sta bila pa jakost in naglica tega razvoja po posameznih naših pokrajinah bistveno odvisna od sposobnosti in pridnosti mož, ki so jih posamezni okolišči tedaj porajali.

Ko je izbruhnila francoska revolucija, je na Koroškem živel in pridno delal še G u t s m a n, toda imel je 63 let in je potem že naslednje leto umrl. On je ustvaril koroškimi Slovincem vse najnovejše priročnike za cerkev in šolo, napisal za naše koroško ljudstvo prvi molitvenik in izdal prvo znanstveno slovensko slovnico ter prvi uporabljiv slovenski slovar (gl. II. del, pogl. XVIII.). S tem je že on ustvaril trdne temelje književnosti koroških Slovencev, žal pa ni bilo nikogar, ki bi po njegovi smrti to njegovo znamenito pionirsko delo takoj neposredno in organsko nadaljeval ter še izpopolnjeval v smislu nastopajočih novih potreb. Ravno te so bile pa pri vseh malih nesamostojnih narodih prav bistveno drugačne kot pri velikih z že močno razvitim kulturnim življenjem. Pri majhnih narodih, ki so imeli dotlej kvečjemu nekaj najnужnejših nabožnih knjig, namreč ni šlo za uveljavljanje raznih sodobnih duhovnih smeri, temveč so morali spričo novih kulturnih potreb, ki jih je rodilo ravno prosvetljenstvo, z velikimi napori šele utirati svoji dotedanji siromašni književnosti pota še na nova, necerkvena področja, v ta namen si pa celo šele ustvarjati tudi sodoben književni jezik in buditi zlasti pri izobražencih šele zavest pripadnosti k našemu narodu.

(Dalje prihodnjic)

RIKARJA VES — ŠT. VID

Na praznik Vnebovzvetja Marijinega je v Gospodu zaspala gospa Jerica Krainer, katero smo ob veliki udeležbi ljudstva dne 18. avgusta spremili na pokopališče v št. Vidu. Le štiri leta sta živela med nami in vsi smo vzljubili rajno in njenega blagega moža. Na našo vas sta se priselila iz Celovca, ko je stopil mož v zasluženi pokoj po dolgoletni službi pri Kmetijski zbornici. V Rikarji vasi sta si na stara leta uredila svoj dom pri Hobelnu. Vse v rožcah je bilo na vrtu, katerega je pokojna mati z veliko ljubeznijo urejevala in negovala. Težka bolezen je Krainerjevo mater prisilila v bolnico, kjer se ji je pred letom zdravstveno stanje zboljšalo. Ta teška bolezen pa se je ponovila in sedaj tako pretrgala življenjsko nit dobri slovenski in krščanski ženi.

Doma je bila pokojna mati pri Piskerniku na Obirskem od koder je poročila Jožefa Krainerja, ki je bil uslužben pri orožništvu in pozneje pri Kmetijski zbornici. V skoraj 43 letnem zakonskem življenju je rajna mati z veliko ljubeznijo in skrbjo

Pri nas na Koroškem

vzgojila štiri otroke, ki živijo danes v Argentini, Ameriki in Nemčiji. Le najmlajši sin Leopold je mogel priti iz Nemčije, da se osebno poslovil od svoje matere.

Vojna vihra je tudi hudo gmotno in duševno prizadela vso družino, ki pa je z veliko pridnostjo zopet ustvarila nov dom v Rikarji vasi.

Pogrebne obrede je opravil domači župnik g. Kunstelj, ki se je v ganljivem nagrobnem govoru zahvalil pokojni materi za vzorno življenje.

Rajna Krainerjeva mati naj se v domači zemlji odpočije od truda in trpljenja, možu in sorodnikom pa izrekamo globoko sožalje.

nik, ki je župnik v št. Jakobu v Rožu. Pogrebne obrede pa je opravil stolni kanonik, mil. g. Aleš Zechner. V svojem nagrobnem govoru je v spobudo vsem krščanskim materam podčrtal, kako se je pokojna nepristano trudila, v svojem življenju uresničiti Marijino podobo. V težkih in lepih dneh življenja je stal pred njo vzor nebeške Matere. — Da bi njegove lepe besede ne bile izgovorjene le v slovo Karicelnovi materi, temveč tudi v trajen opomin vsem navzočim ženam-materam!

Domači cerkveni pevski zbor je pod vodstvom g. Hermana Kariša zapel na domu in ob grobu pretresljive žalostinke. Ločili smo se s pokopališča z zavestjo, da mora slediti lepemu življenju lep pogreb in temu lepa večnost! Karicelnova mati pa nam izprosi mnogo vestnih krščanskih mater, posebno še vnetih duhovniških mater!

ŠKOCIJAN (Moji vtisi)

Počitniško dobo najraje preživim v kakem letovišču. Tu se najbolje počutim. Italijanska kakor tudi jugoslovanska letovišča so mi precej znana. Dolgo nisem vedel, kam naj se obrnem. Moj prijatelj mi je nasvetoval naj si ogledam letos Koroško in sicer najprej Klopinsko jezero.

To jezero samo ob sebi nima bogve kakih posebnosti. Majhno je, mirno ležeče v mali dolinici. Od dveh strani je obdano od prijetnih borovih gozdov, ki dajejo zaželjeni hlad. Pravijo, da je to jezero najtoplejše v Avstriji. Peščenega obrežja nima, žalibog, zato so pa postavljeni na lesenih pilotih okoli dva metra široki pomoli v jezero. Na teh se ob sončnih dnevih prerivajo kopalci ter se sončijo. Ima pa to jezero to prednost, da vlada tukaj mir brez posebnega ropota. Asfaltirana cesta vodi ob eni strani, žal, da je vse preozka. Češto razširiti bo vsled zazidave nekoliko težko.

Posebno reprezentativnih hotelov ni videti. Ne manjka pa lepih, udobno zidanih vil, ki so ob vsaki letni sezoni popolnoma zasedene. Zato vsak, ki more zidati kako hišico, pred vsem misli na to, kako bi kaj zaslužil ob sezoni. Mnogi se pa izberejo stanovanja v okolici, kjer se tudi ceneje živi. Ljudstvo jim rado nudi stanovanja. Najlepše in udobne sobe daje v najem, sami domači pa se umaknejo v ne preveč udobne postrežne izbe.

Če sodimo po avtomobilih, ki krožijo po cestah, spoznamo, da je največ gostov iz Nemčije. Nič čudnega! Zanje je najprimernejše, da gredo s svojo dobro valuto tja, kjer največ zaleže. Drugo mesto za njim bi pa prisodil po pravici Avstrijcem. Drugih tujih avtomobilov skoroda ni videti.

Doslej posebnih avtomobilskih nesreč ni bilo. Od časa do časa se kak avto zaleti v kak cestni mejnik ali hidrant. Pri tem niso zadobili ran drugi kakor avto sam, toda pločevine to ne boli. Bolj bolesta je taka zadeva za avtomobilistovo denarnico, kadar poškodba ni krita z zavaroval-

† Karicelnova mati v St. Lipšu

»Vzor-mož«: tako je pisal »Mir« v svoji 3. majniški številki 1913 ob smrti Karicelnevega očeta. Od tega časa je minulo 46 let, dolga časovna doba, v kateri se ni razen enkrat, ob novomašniški slovesnosti, nikdar omenilo ime »močne žene«, Karicelneve mame, ki je po zgodnji smrti svojega moža morala vzeti težko breme, dosti težko za dva človeka, sama na svoja ramena.

Rodila se je v narodno zavedni in verni hiši pri Tumljnu v Tihoji 2. 12. 1882. Njena mlada dekliška leta so bila oblikovana po tedanjem gorečem dušnem pastirju fare, preč. g. Al. Huterju. On jo je 31. majnika 1908 sprejel v tedaj ustanovljeno Marijino družbo.

Samo 3 in pol leta je uživala s svojim blagim možem mlado zakonsko srečo. Zvečer 14. 5. 1913, ko so ostali opravljali šmarniško pobožnost pri Kordeževem križu, je njen mož Šimen Karicel, čisto nepričakovano umrl. Prvi otrok Folt je izpolnil tedaj ravno leto in je ob očetovih »parah« shodil, Andrej pa je še čakal pod materinim srcem luč sveta.

Prišla je svetovna vojna in vrgla svoje temne sence tudi na Karicelno hišo. S smrtjo moža započeta trnjeva pot mlade vdove je postajala od dne do dne bolj ostra in strma. Ko so druge žene — vojne vdove, dobivale od države podporo, je nosila Karicelnova mati svoje težko prigarane groše nositi na sodišče za odplačevanje zapuščinških stroškov.

Minila je prva vojna, minile so težave, a prišle nove, še večje. Otroka sta doraščala, pa ne kot dorašča danes toliko otrok. Skrbna mati ju je vzgajala v strahu božjem in njena molitev je sooblikovala smer njunega življenja. Mali Andrej je leta 1926 odšel v Marijanišče, da bi postal duhovnik, — velika srčna želja globoko verne matere! S tem so pa bile v zvezi velike gmotne žrtve, Karicelnova mati pa je imela le dvoje rok, in še te so bile močno zgarane! Pa sta se našla dva domača dobrotnika: boter Hajčjak in preč. g. župnik Zulechner

Dasi ni razpolagala Karicelnova mati z zemeljskim bogastvom, imela pa je srce močne žene, polno trdne vere. Kot bi hotel proslaviti to močno vero svoje matere, iz katere je črpal vedno novo pomlajenje svojim idealom, je sin novomašnik zapisal l. 1939, ko je stal ob cilju svojih in materinih skupnih žrtev, na novomašniške podobice: »To je zmaga, ki premaga svet, naša vera.«

Z ljubečo skrbjo je pokojna nasledovala tudi razvoj starejšega sina Valentina. Hotela ga je na vsak način vzgojiti po vzoru obče spoštovanega moža-očeta, ki je bil ob času smrti cerkveni ključar in občinski odbornik, poln odgovornosti za domače in javno življenje. Takole je zapisal »Mir« o njem v zgoraj omenjeni številki: »Bil je trdnega verskega in narodnega prepričanja, ki ni le samo zvesto izpolnjeval verske in narodne dolžnosti, ampak je tudi vsekar s krepko in prepričevalno besedo zagovarjal in zavračal napade na Cerkev in na naš mili rod slovenski, znal je vsakemu liberalnemu nemčurju hitro in tako dobro odgovorjati, da je vsakega minilo veselje prerekat se z njim.« (»Mir«, 3. majniška št., l. 1913).

Da bi torej vzgojila v svojem starejšem sinu očeta vrednega naslednika, se ni pomišljala ob ponudbi pokojnega g. prof.

Ehrliča (o Božiču l. 1936 je ta nadomestoval obolelega tedanjega g. župnika Polaka), da ga vzame seboj v Ljubljano, dasi se je morala s tem odpovedati dohodku zimskega zaslužka. Pri vsem tem in vkljub vsemu materinemu prizadevanju tudi pokojnici niso bile prihranjene družinske preizkušnje in težave modernega časa!

Življenjski praznik za njo je bila nova sv. maša sina Andreja leta 1939. Bil je to praznik, ki je vrgel svoj nadnaravni žar na vsa leta trpljenja nazaj, pa tudi na vso njeno življenjsko pot naprej. Kot nekakšno novo razodetje je njeno srce čutilo v sebi realizacijo Kristusove oporoke: »Glej mati, Tvoj sin in glej sin, Tvoja mati!«

V spoznanju, da ni zadosti vzgojiti sina duhovnika, je Karicelnova mati odslej vse svoje molitve in žrtve podesorila in jih postavila njemu v pomoč pri dušnopastirskem delu.

Tako je potekalo njeno življenje. Bilo je revno, skromno na zunaj, a tembolj razkošno, bogato na znotraj. Njen duh je vel nad družino in ji kazal pot mimo zmot propadajočih moderne družine. Njeno poslanstvo, katerega se je vse dni življenja živo zavedala, je bilo: trebiti, podirati, zidati in saditi.

Za ta svet je Karicelnova mati minuli petek ponoči končala svoje delo. Tri ure pred smrtjo je še prejela sv. zakramente. Sin duhovnik ji je stal ob strani, ko se je z zadnjim pogledom poslovila od svojih domačih, kot bi jim za vse čase hotela zagrebsti svojo zapuščino v srce. Umrla je močna žena, ki je znala brez zunanjega hrupa skozi pol stoletja oblikovati versko in narodno življenje v hiši!

Lepo življenje — lep pogreb! Ogromna ljudska množica od blizu in daleč se je minulo nedeljo, 23. avg. zbrala na domu žalosti, da pospremi pokojno na zadnji poti.

Podobnega pogreba št. Lipš še ni doživel! 27 duhovnikov je stalo ob grobu blage duhovniške matere. Za duhovništvo je doprinesla največje življenjske žrtve — in ob grobu se je duhovniški stan s svojo obilno udeležbo oddolžil in priznal njene skrite, neminljive zasluge!

Sv. mašo zadušnico je daroval sin duhov-

ZAHVALA

Ko nas je zapustila naša dobra mati in sestra

Barbara Karicel

smo prejeli številne izraze sožalje in tolažbe.

Ob tej težki izgubi se zahvaljujemo vsem, ki so nam stali ob strani, prav posebno pa mil. g. kanoniku Alešu Zechnerju, ki je opravil pogrebne obrede, za poslovljne besede ob grobu, č. gg. duhovnikom, ki so v velikem številu duhovnikovo mater spremili na njeni zadnji zemski poti, bližnjim in daljnim sorodnikom, številnim faranom iz št. Jakoba in Šmarjete, ki so prihiteli na pogreb, ter vsem pogrebcem iz domače in sosednjih fara.

Prav tako izražamo zahvalo pevcem, posebno pa še vsem za molitev in spomin pri sv. maši.

Št. Lipš, dne 23. avgusta 1959.

VALENTIN in ANDREJ, sinova

JULIJANA, sestra

vozači, ki protipostavno vozijo skozi obljudene kraje ne z 50 km ampak z 80 km brzine. Taki prestopki gredo neopaženo mimo varnostnih organov. Tudi jezero doslej še ni zahtevalo posebnih žrtev.

Mens sana in corpore sano (Zdrav duh v zdravem telesu), to načelo so imeli že stari pogani. To velja tudi za nas. Vsako nedeljo je posebna božja služba za letoviščarje. Da so gosti s tem zadovoljni je razvidno iz polnoštevilne udeležbe.

Prehrana je precej draga. Špekulacija še vedno živi. No, letoviščarji pač imamo to slabo lastnost, da bi radi živeli udobno in zastoj ter mogoče poleg tega še polne žepa prinesli iz letovišča.

Gostje pravijo, da je letos vreme muhasta. To ni docela res. Imamo dež in pa tudi lepo vreme.

Kronist letošnje sezone pa ne bo smel prezreti nenavadnega dogodka, ki je povzročil precej kritike in debate. Doslej so imeli protestanti svoje pobožnosti v lepi, moderni šoli. Škofija pa jim je dala na razpolago podružnico v Klopincu. To cerkev sedaj imenujejo protestantovsko cerkev.

Taki so moji vtisi na kratko. Pridite še vi sem pogledat. Radoveden sem, kakšne vtise boste vi dobili. Ne bo vam žal.

Res, pravo iznenadenje zame pa je pohajanje nekaterih letoviščarjev v javnih lokalih n. pr. restavracijah, gostilnah, v kopalnih oblekah. Tega nisem doživel niti v res vročem jugu. Takih sicer ni veliko, vendar se pa najdejo. Slišal sem sam nekatere razsodne letoviščarje, ki so se zgrajali nad takim početjem.

Vsega priznanja je vredna odredba cerkvenih oblasti, ki so prepovedale takim lahkomišelnežem vstop v cerkev.

Letoviščarji so povsod gostje in kot taki morajo imeti obzir na domačine. Videl sem že, da so se tudi domači otroci že podili na pol nagi po letoviških cestah.

N. P.

ZA PRIDNO DEKLE

ki se želi izučiti kuhinjskih in gospodinjskih opravil, nudimo mesto v dobri katoliški hiši. Ponudbe na upravo lista.

PLIBERK

(Proslava 50-letnice SPD »Edinost« v Pliberku)

Pravzaprav bi morali praznovati 50-letnico ustanovitve »Slovenskega katoliškega izobraževalnega društva«, kajti to društvo je bilo ustanovljeno pred 50 leti. Društvo »Edinost« pa obstoja šele po drugi svetovni vojni. Tako je lani »Krščanska kulturna zveza« v Šmihelu pravilno praznovala 50-letnico ustanovitve »Krščansko-socialne zveze«, ne pa 50-letnico KKZ, četudi je idejno naslednica prve.

Pobudnik in ustanovitelj »Slov. kat. izobraževalnega društva« v Pliberku je bil takratni g. kaplan Ivan Hornböck, poznejši dekan. Ob njem so se zbrali še g. kaplan Urh Hafner, Ignacij Trahtar iz Doba, Jožef Krof iz Šmarjete, Franc Dobrovnik iz Vidre vesi, Janez Turk in Aleš Riedl iz Podkrajca, Tomaž Starej iz Zgornjih Libuč, Franc Reč iz Drveše vesi in Valentin Danijel iz Borovja. Ustanovni občni zbor je bil pri Mahoriču, kjer je imela zavedna trgovka trgovino. Šele pozneje, ko je Štefan Breznik prodal posestvo v Vogrčah in kupil hišo v Pliberku, je dal prvo nadstropje na razpolago društvu. Tedaj je prišel v Vogrče g. župnik Sekol, ki je bil navdušen kulturni delavec in je tudi mnogokrat predaval pri pliberškem društvu.

V Pliberku je obstajalo tudi telovadno društvo »Orelč«. Na sliki vidimo, kako sredi članov sedita g. Štefan Breznik in g. kaplan Ivan Hornböck. Prva svetovna vojna je seveda uničila obe društvi.

Društveno delo se je posebno razmahnilo v letih 1919 in 1920. Društvo je priredilo mnogo iger in veselic.

V naslednji dobi je začel zopet zbirati člane in obnovil društvo g. kaplan Kristo Košir. V tistem času so šele uvedli enkrat na mesec nemško pridigo. Prva društvena prireditve je bila Miklavžev večer leta 1920 pri Brezniku. Redno pa so se vršili društveni sestanki s poučnimi predavanji. Toda igre so bile prepovedane v letih 1920—22. Tedaj so šli navdušeni prosvetarji igrati v Šmihel in Vogrče. Za č. g. Koširjem je vodil prosvetno delo g. kaplan Zeichen dolgo vrsto let in je bil v njegovem času nekaj višek izobraževalnega dela. Zlasti je priregnil dekleta in žene. O živahnem in lepem versko-kulturnem delu bi nam lahko mnogo povedala s. Gabrijela Lienhard, ki je izšla prav iz tega kroga. Veliko kulturno

Važnost zaščite rastlin

Človeku se zdi, da je bolno samo tisto, kar občuti bolečino, po njegovem mnenju more trpeti le on oziroma žival. Kako občuti bolezen rastlina, ga malo briga. Od nje se zahteva, da čimbolje obrodi; kako je zavarovana pred nevšečnostmi okolice, je manj važno.

Vprašajmo se, zakaj je tako?

Narava je tisočletja dovoljevala, da je človek posiljeval rastline v svoje namene. Pri tem pa je pozabil, da si narava ne pusti na vse večne čase poljubno spreminjati svojih zakonov. Že pred tisoč leti je nemški naravoslovec, grof Bolstätt, spoznal, da je nazadovanje letin v zvezi z izmaličenjem rastlin; toda šele v 19. in 20. stoletju so znanstveniki spoznali vzroke. Na ta način je nastala mlada znanost o boleznih rastlinstva — fitopatologija (Phytopathologie).

Kaj torej pomeni pojem »bolan« pri rastlini? Ali more biti rastlina sploh bolna. Na čem spoznamo, da li je kaka rastlina bolna ali zdrava? Pri človeku in živali je precej enostavno določiti, če je bolan ali zdrav, normalen in naraven. Če pa hočemo te pojme uporabiti pri rastlinstvu, že nastopijo gotove težave. Koleraba in cvetača sta že dva abnormalna proizvoda prvotne rastline brassica oleracea, ki ni podobna niti cvetači niti kolerabi. Potemtakem je normalno neko mišljeno stanje, če hočemo na podlagi tega priti do predstave, kaj je bolno.

Rastlina je bolna, če se pričinja njeno življenjsko delovanje odmakati od cilja, ki je bil zastavljen pri gojitvi rastline, in če to odmikanje organom ali vsej rastlini škoduje. Način odmikanja je stvar raziskovanja rastlinskih bolezni, fitopatologije. Razni vplivi so napravili kulturne rastline bolj občutljive, kot so divje rastline. Temu je deloma kriva preemestitev rastlin iz njihovih domačih krajev in dežel v druga vlažnejša in hladnejša področja, pri čemer so njihovo življenjsko silo umetno spremenili. Rastline so na umeten način vzgojili, da bi bile bolj donosne. S takimi postopki so dobile rastline večje liste, korenine ali stebila, izboljšal se jim je okus, toda njih fiziološko ravnovesje je moteno in njih odpornost proti zunanjim sovražnikom je manjša. Velikega pomena pa je pri tem tudi pomnožitev vseh mogočih škodljivcev zaradi sprememb in drugačnih življenjskih pogojev.

Hitra prevozna sredstva 20. stoletja nam prinašajo sedaj nevarne škodljivce od vsepovsod. Pomislimo le na krompirjevega

hrošča in razne bolezni. Proti tem škodljivcem in boleznim se moramo boriti. Ukrepi za zaščito rastlin so zato neobhodno potrebni, kajti človeški rod se iz dneva v dan množi in zahteva od zemlje vedno več. V teku svojega življenja užije človek našega kulturnega kroga povprečno 7.000 kg surovega masla in drugih maščob ter okoli

12.000 kg kruha.

Ako ne bi izvajali ukrepov za zaščito rastlin, bi morali slej ko prej tudi v naših visoko kultiviranih deželah stradati ljudje in živali. Posvečajmo zato zaščiti rastlin čim večjo pažnjo, kajti tako za človeka kot za žival je in ostane zdrava rastlina življenjsko važna.

Sušenje-najnaravnejše konserviranje živil

Sušenje je najstarejši način konzerviranja sadja in zelenjave, hkrati pa tudi najnaravnejši. Živilu odtegnemo s sušenjem pretežni del vode, s čimer odstranimo tudi pogoje za razvoj škodljivih glivic, ki se razvijajo le ob zadostni vlagi. S sušenjem pa ohranimo vse rudninske snovi in v veliki meri tudi vitamine.

Sušeno sadje in zelenjava pa imata prijeten okus le, če je bilo sušenje pravilno. V poletnih dneh, ko je še dovolj toplo, sušimo na soncu, sicer pa v brezdimnih sušilnicah, manjše količine pa tudi v pečici štedilnika. Če hočemo imeti okusen in lep izdelek, ne sme temperatura preseči 50 stopinj Celzija. Le do te temperature ogreta zelenjava ali sadje ohrani neizpremenjene sestavine, aromo oziroma okus in barvo. Že pri 60 stopinjah C se za vročino občutljive snovi zapečejo, vlakna otrde in se tudi

pozneje pri kuhanju ne zmečajo več. Shranki pa dobe tudi neprijeten okus, zaradi katerega ima marsikatera gospodinja pomisleke pred sušenjem, zlasti pred sušenjem zelenjave.

Pogosto sušimo tudi predolgo in zato izsušimo shranke tako, da zgube vso prožnost in so zaradi tega neokusni. Sušenje moramo stalno nadzorovati, odbirati sproti suhe plodove z lese.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA, 30. 8.: 07,30—08,00 Duhovni nagovor. — 5 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. PONEDELJEK, 31. 8.: 14,00—14,45 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Visoko vrh planin stojim. — 17,55—18,10 Za ženo in družino. — TOREK, 1. 9.: 14,00—14,30 Poročila, objave. — Poje mešani zbor

BODI NA CESTI PREVIDEN!

Gorjancev. — SREDA, 2. 9.: 14,00—14,45 Poročila, objave. — Za čebelarje. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 3. 9.: 14,00—14,30 Poročila, objave. — Okno v svet. — PETEK, 4. 9.: 14,00—14,45 Poročila, objave. — Mladina poje in igra. — SOBOTA, 5. 9.: 09,00—10,00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — NEDELJA, 6. 9.: 07,30—08,00 Duhovni nagovor. — 5 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Vsem pogrebcem, sorodnikom in znancem izrekamo prisrčno

ZAHVALO

da so spremili našo rajno ženo in mater

JERICO KRAINER

ki jo je Vsemogočni v 70. letu starosti poklical k sebi, na njeni zadnji poti. Posebna zahvala č. g. župniku Kunstelju za tolažilne besede ob odprtem grobu in sosedom, ki so nam v dneh težke žalosti stali ob strani.

Jože, Matilda, Leopold in Vida, otroci.

Jože Krainer, mož.

MÖBELHAUS

STADLER

KLAGENFURT

Theatergasse 4

Das Haus der guten Möbel

4 Vorteile:

1. Riesenauswahl - über 100 Ausstattungen
2. Die besten und billigsten Möbel
3. Ratenzahlung ohne Aufschlag, ohne Zinsen
4. Zustellung frei Haus mit eigenem Spezialauto

GRÖSSTE AUSWAHL IN:

Polstermöbeln, Teppichen, Matratzen; Vorhangstoffe zu sehr mäßigen Preisen

SW-MÜBEL - VERKAUFSSTELLE

Beratung durch eigenen Architekten!

Strokovna trgovina za umetne cvetlice, mirte in damske klobuke

Trinjez

KLAGENFURT, Alter Platz 34

KLAGENFURT, 10.-Oktoberstraße (neben Kino Prechtl)

Največja izbira blaga!

Zelo znižane cene!

Letno blago in perilo!

L. Maurer

KLAGENFURT, ALTER PLATZ 35

Hladilnike, pralne stroje, električne motorje in vse električne predmete

JOHAN LOMŠEK

ST. LIPS, TIHOJA 2, DOBRLA VES
Odplačilo je mogoče na obroke. Zahtevajte cenike, pošljem po želji brezplačno.

70. Dunajski mednarodni velesejem

MODA — Gospodinjstvo — Uporabni in luksuzni izdelki v Velesejmski palači: Razstava krznene mode dunajskih krznarjev — dnevno tri predvajanja: ob 10.30, 14.30 in 17. uri.

TEHNIKA — Stroji — naprave — orodje — gradbeništvo — umetne snovi. — KMETIJSTVO — kmetijski stroji s predvajanja — izvozna razstava uporabne in plemenske živine — Živila in nasladi — vinska poskušnja.

POSEBNA RAZSTAVA: Tržni dosežki rastlinskega kmetijstva. Kolektivna obrtna razstava — Camping.

Uradne kolektivne razstave 12 držav iz Evrope in prekomorskih dežel (Daljnji vzhod).

Za obiskovalce izven Dunaja 25% znižana vožnja na železnicah in avtobusih. Velesejmske izkaznice so naprodaj pri deželnih in okrajnih Kmetijskih zbornicah ter vsch z ustrezno tablico označenih prodajalnah.

Od 6. do 13. septembra 1959

URADNA OBJAVA

Otroška in družinska doklada, izplačilo celotne 13. doklade.

Zvezno ministrstvo za finance naznanja:

Delodajalce in vse tiste, ki izplačujejo prejeme, opozarjamo, da je na temelju že sklenjene spremembe 1959 zakona o izravnavi družinskih bremen treba za mesec september poleg tekočih otroških doklad prvič izplačati tudi posebno doklado (13. doklado) v celotnem znesku, kot je navedena na sedanji karti doklad.

Tudi sedaj na celotno mesečno vsoto povišana 13. doklada bo vsem delodajalcem in tistim, ki imajo pravico do povračila izplačanij otroških in dopolnilnih doklad, na prošnjo povrnjena iz fondovih sredstev, lahko se jo pa tudi obračuna z zapadlimi ali dozorevajočimi obveznostmi dajatev ali prispevkov. Ni potrebno v ustrezni vlogi (ali obračunskem naznanilu) izplačanih 13. doklad posebej izkazati, ampak se jih lahko izkaže skupaj z izplačanji mesečnimi prispevki za otroškimi dokladami in dopolnilnimi prispevki.

Celotno 13. doklado prejemnikom družinskih doklad je treba upravičencem izplačati ali dobropisati v 3. četrtini kolektorskega leta, v oktobru 1959.

KUPUJTE pri firmah, ki oglašujejo pri nas!

Unvergleichlich im Preis!

Vom Erzeuger zum Verbraucher!

FREMDENZIMMER-AUSSTELLUNG

zahlreiche Modelle, modern, formschön

ab S 1480,-

Kostenlose Beratung und Zustellung — bequeme Teilzahlung

VÖLKER-MÖBEL

KLAGENFURT, Villacher Ring 47 • Telephon 57-25

Franz Altkhoff

Der größte RENNBahn-CIRCUS EUROPAS

EINMALIG IN SEINER ART

3. MANEGEN • 1. RIESEN-RENNBAHN

Prosimo, ne pozabite

Pojutrišnjem

v soboto, dne 29 avgusta ob 20. uri

SLOVESNA OTVORITEV

Celovec

na velesejmskem prostoru, vhod z Rosentaier Strasse

Samo 6 dni: od 29. avgusta do 3. septembra 1959

Predprodaja vstopnic:

Kärntner Landesreisebüro, Neuer Platz 2, tel. 43-21

in Kartenbüro Obersteiner, Obstplatz 2, tel. 48-00

ter cirkuški telefon 68-70

Dnevno predstave ob 15. in 20. uri z najmogočnejšim programom, kot so si ga ljudje izmislili in ga živali morejo izvajati

Ogled živali od 10. do 19. ure.

Radlmayer pomaga varčevati!

Theresienthalertkanina pri

RADLMAYR

BELJAK - VILLACH

Naši duhovni zakladi

(Kratek pogled v slovensko literaturo)
(3)

Najdragocenejše, kar imamo Slovenci iz zadnjega stoletja srednjega veka in tudi iz začetka novega veka, je naša narodna pesem. Naše pripovedne narodne pesmi so po motivih in po osnovi sicer brez dvoma dosti starejše in po svojih mednarodnih snoveh v zvezi z narodnimi pesmimi drugih evropskih narodov, posebno Hrvatov, Nemcev in Italijanov, a končno barvo in obliko so dobile zdaj, za časa turških vojsk. Imena prejšnjih junakov so se pozabila, nadomestili so jih junaki 15. stoletja: kralj Matjaž, kraljevič Marko i. dr. Pesmi, ki so bile baladne vsebine, so dobile novo ozadje, ozadje turških bojev (n. pr. Mlada Breda). Večji del teh pripovednih, a tudi lirskih narodnih pesmi so zapisali raziskovalci narodnega blaga v 19. stol.

Novo dobo v zgodovini slovenskega naroda pomenijo brezdvomno hudi verski boji, ki so se pričeli z razširjenjem luteranstva, prevzeli so vse ljudsko mišljenje in tako globoko posegli v cerkvene, politične, socialne, slovstvene in sploh vse kulturne razmere. Luteranstvo se je pričelo na slovenskem ozemlju razširjevati vsled vedno močnejšega nemškega vpliva. Živahne trgovske zveze med nemškimi avstrijskimi deželami pa Ljubljano in Trstom so povzročile, da je zlasti v Ljubljani v začetku 16. stol. naraslo število nemških trgovcev, obrtnikov in drugih priseljencev. Z nestrpnostjo pa so se zanesle k Slovincem prve kali nove vere. Enako so vplivala tudi nemška vseučilišča, na katerih so študirali slovenski dijaki.

Prvi bojevnik za protestantstvo po slovenskih deželah in hkrati prvi slovenski pisatelj je bil Primož Trubar. Zaradi svojega verskega prepričanja je moral zapustiti leta 1547 Dolenjsko ter pobegniti v Nemčijo. Ker iz tujine ni mogel več z živo besedo širiti protestantstva med Slovinci, se je po zgledu nemških luterancev oprijel tiska. Tako je pripravil in leta 1551 izdal prvi slovenski knjigi: Abecedarium in Catechismus, katerima je sledila poleg pesmaric cela vrsta drugih knjig.

Trubar je zelo ljubil svoj narod in mu je hotel pomagati na način, ki ga je smatral za najboljšega. Dobro pa se je zavedal težav, ki mu jih je bilo treba premagati. Bil je prvi, ki je pisal slovenski jezik v knjigi. Zgledov ni imel nobenih.

Vedel je, da se jezik, ki ga govorijo Slovenci po raznih deželah, med seboj precej razlikuje zaradi narečnih posebnosti. Želel pa je, da bi njegove knjige razumeli vsi Slovenci. Odločil se je za tisto narečje, ki ga je sam najbolj poznal: za dolenjsko narečje, kakor so ga govorili v njegovem rojstnem kraju na Rašici pri Turjaku. Tako je temelj slovenskega knjižnega jezika postala dolenjščina.

Trubarjevo neumorno delo je navdušilo tudi druge duhovnike za literarno delo. Med njimi so posebno znani Sebastijan Krelj, Jurij Dalmatin s prevodom Biblije in Adam Bohorič s prvo slovensko slovnico Zimske urice (leta 1584). Trubar je izdal svoja prva dela še v gotskem črkopisu. Kmalu pa je začel uporabljati črkopis protestanskih piscev, katerega imenujemo po prvem slovenskem slovničarju bohoričica.

Vidimo torej, kako važna je bila doba protestantske verske obnove. Dala je Slovincem književni jezik in črkopis, prve tiskane knjige (nad 50), prvo tiskarno v Ljubljani, šolo in knjižnico.

Koncem 16. stol. so predstojniki Cerkve in avstrijski vladarji odločno nastopili zoper protestantsko premoč. Tridentinski cerkveni zbor je izglasoval reforme za obnovo katoliške vere in Cerkve. Avstrijski vladarji so organizirali posebne reformacijske komisije, ki so hodile iz kraja v kraj, potrjevale prebivalce v katoliški veri, uničevale in sežigale protestantske knjige. V boju za ponovno utrditev katoliške vere so se začeli tudi katoliški krogi posluževati tiskane knjige. Sicer pa je slovstveno delovanje v tej dobi skromno, posebno, ker so dežele trpele zaradi razrvanih gospodarskih prilik tridesetletne vojne.

Prvi so se zavedli pomena tiska pri širjenju in obrambi vere — jezuiti, nov red katoliške Cerkve. Pri Slovincih se književno delo ponovno zbudi, a šele konec 17. stol. ko začno pisati redovniki in pridigarji, n. pr. Janez Svetokriški (1645—1714). A tudi med posvetnimi pisci je v tej dobi omeniti nekaj odličnih znanstvenikov, ki so pisali v nemškem in latinskem jeziku. Plemič Janez Vajkard Valvazor (1641—1693)

Za mladino in prosveto

Buditelj koroških Slovencev

Andrej Einspieler, politik, publicist in organizator, se je rodil leta 1813 v Svečah v Rožu. V Celovcu je dovršil gimnazijo in bogoslovje. Služboval je v različnih krajih, dokler ni postal katehet in profesor slovenščine na celovski realki. Umrl je leta 1888 v Celovcu.

Na Einspielerjevo slovensko delovanje sta vplivala spiritual Slomšek v celovškem bogoslovju, pozneje pa kaplan Matija Majar. V javnost so ga potegnili dogodki leta 1848. Začel se je boriti za pravice svojega naroda ter je z vso odločnostjo zahteval za Slovence enakopravnost na vseh področjih javnega življenja.

Svoje nazore in zahteve je priobčeval v različnih slovenskih in nemških časopisih.

Zavzemal se je za pouk v materinščini ter bil mnenja, da je za izboljšanje šolstva nujno potrebna ureditev gmotnega položaja učiteljev, ki ne smejo biti odvisni od občinskih tajnikov in tudi ne morejo biti cerkovniki. Skrbeti je treba za višjo izobrazbo kmetov z ustanavljanjem knjižnic in bralnih društev.

Leta 1852 je ustanovil prvo slovensko pedagoško glasilo »Šolski prijatelj«, s katerim je skrbel, da je bilo učiteljem na razpolago primerno učno gradivo. Poleg pedagoških in leposlovnih članov je prinašal »Šolski prijatelj« tudi spise o vzgoji mladine.

Najpomembnejše Einspielerjevo delo pa je bila ustanovitev Mohorjeve družbe. Bil je njen prvi predsednik. Leta 1871 je pridobil Mohorjevi lastno tiskarno in jo v posebnem odboru nadzoroval.

Da bi seznanil tudi nemške sodeželane s slovenskimi problemi, je izdajal skozi več let v nemškem jeziku sledeče liste: »Stimmen aus Innerösterreich«, »Draupost«,

»Kärntner Blatt« in »Kärntner Volksstimme«.

Leta 1865 je začel izdajati »Slovenca«, katerega so se takoj oklenili vsi ugledni slovenski politiki in časniki, ki so v njem kritično obravnavali kulturna in politična vprašanja tiste dobe. Leta 1882 pa je ustanovil Einspieler časopis »Mir«, ki je izhajal v Celovcu do konca prve svetovne vojne pod geslom »Vsakemu svoje«.

V koroškem deželnem zboru je zastopal kmečke občine velikovškega okraja. Tu je bojeval težak boj z rastočim ponemčevanjem, z oblastmi in z ljudsko nezavednostjo. Na vseh poljih je zarezal globoke brazde, kajti bil je do smrti mladeniško čil, idealen in navdušen Slovenec.

Slovensko prosvetno društvo „Kočna“ v Svečah

VABILO

V letu praznovanja 50-letnice svojega obstoja priredi društvo v nedeljo, dne 30. avgusta t. l. ob treh popoldan na Ukelnovem vrtu v Svečah velik pevski koncert.

Sodelujejo:

1. Domači pevski zbor.
2. Tamburaši SPD »Bilka« iz Bilčovsa
3. Mešani pevski zbor iz Gur
4. Pevski zbor »France Prešeren« iz Kranja.

Ob slabem vremenu bo pevski koncert v veliki Adamovi dvorani v Svečah.

Vsi ljubitelji slovenske besede in pesmi pristrčno vabljeni!

O d b o r

je izdal leta 1689 znamenito slovensko zgodovino v štirih debelih knjigah: »Die Ehre des Herzogtums Krain«, »Slava vojvodine Kranjske«.

Na svojih potovanjih se je Valvazor pričel, da je Kranjska po svetu skoraj popolnoma neznan in da je o njej razširjeno krivo mnenje, kakor da bi ta vojvodina bila le majhen, neznaten kos evropske zemlje brez lepih mest in krasnih gradov, in se nikakor ne more meriti z drugimi deželami. To napačno mnenje ga je potrdilo v sklepu, da hoče svojo drago domovino z vsemi njenimi znamenitostmi v besedi in sliki predstaviti najširšemu občinstvu in spisati o njej knjigo, ki bi nadkriljevala vsa slična tedanja dela. Pripravljal se je na to veliko delo s potovanji po domovini, ker je hotel sam videti in preiskati, kar naj bi pozneje opisal. V spremstvu svojega sluga in psa je na konju nešteto krat prejezdil vso deželo, pa ne le Kranjsko, tudi sosedno Štajersko, Koroško, Hrvaško in Primorje. In kar je našel v mestih, trgih, vaseh, gradovih, samostanih in cerkvah znamenitega in zanimivega, vse to si je skrbno zabeležil in prerisal. Pozorno je tudi opazoval šege, navade, nošo in življenje kranjskega prebi-

valstva, kar je vse opisal v svojem znamenitem delu, ki je razdeljeno v 15 glavnih oddelkov.

V poglavju o narodnem blagu razpravlja o slovenskem jeziku in njemu sorodnih slovanskih narečjih. V svoji knjigi »Slava vojvodine Kranjske« opisuje tudi narodno svečanost, ki se je vršila ob umeščanju koroških vojvod pri Krnskem gradu in pojedino kneza Inga ter v koroški topografiji pripomni, da se tam okoli govori slovenski jezik in da tudi vojvodski prestol stoji na slovenskih tleh. Mnogo zanimivosti najdemo pri Valvazorju o stari poganski veri Slovanov, ki se je še deloma ohranila v nekaterih narodnih običajih, o županskih kmečkih sodbah, o krstnih, ženitovanjskih, pogrebnih, prazniških navadah in narodnih nošah. Splošno hvali Valvazor slovenske kmete, da se trdo drže svojih starih običajev in navad in da jih je od tega teže ločiti »kakor priraslo gobo od debla.« Končno navaja Valvazor z veliko natančnostjo vrsto kranjskih pisateljev in njihovih dela. — Knjiga »Slava vojvodine Kranjske« bo za vse čase slovenskemu zemljepiscu, kulturnemu zgodovinarju in narodopiscu najimennejši vir. Stoletja, ki

Jurčekov kos

Jurček je imel veliko veselje s svojim ptičem. Kadarkoli je prišel k njemu sosedov Tonček, vedno ga je dobil pri njem.

Bil je to črni kos, ki mu ga je prinesel striček še negodnega iz gnezda.

Z veliko vnelo se je poprijel Jurček pitanja ptiča. Nabiral mu je marljivo mravljinčjih jajc; včasih, ko teh ni imel, mu je dajal tudi z vodo zamesene koruzne moke.

Veselo se je smehljajal in plesal okoli gajbice, ki je v nji čepel njegov črni jetnik. Potem je odprl vratca, vzel tri ali štiri jajčeca v roko in jih vsul ptiču v kljun, ki jih je slastno pogoltnil. To je ponovil kake štirikrat. Potem je pomočil še prst v skodelico vode in mu jo kanil v kljunček.

In zopet je vesel poskočil, ko je videl kosa, kako nestrpnostno prhuta s perutnicami, kakor bi ga še prosil. Pa mu ni hotel več dati, ker mu je stric naročil, da ne sme.

Tako je zaprl zopet vratca in obesil gajbico nazaj na steno, nato pa odšel nabirat jajčec.

Vendar ptič ni bil vedno tako pri volji. Debelo ga je gledal, ko mu je včasih ponujal jajčec, in kljuna kar ni hotel odpreti. Takrat pa se ga je naš Jurček skoraj bal. Zdelo se mu je, kakor da mu ptič očita, ker mu krati ljubo svobodo in ga zapira v tesno ptičnico. Skoro se mu je že zasmilil ubožec in kmalu bi mu odprl kletko. Tu se pa spomni, kako bi mu bilo dolgčas po črnem tovarišu, ki se ga je tako privadil! In zopet si je premislil pa hitro zbežal, da bi ne videl teh črnih, očitajočih oči...

Ko se je vrnil, je bil tudi ptič navadno drugačne volje. Prijazno ga je gledal kot kdaj prej in hvaležno začrčal, ko mu je vsul drobnih jajčec v voščeni kljunček...

Pred kratkim pa mu je poginil ljubljani ptiček.

Vesel je prisopel Jurček zjutraj po stopnicah navzgor, da bi ga zopet nakrmil. Pa mislite si njegov strah, ko ga je zagledal, vijočega se na tleh kletke!

Naglas je zajokal, potem pa se spustil k očetju, če bi mu vedel kaj pomoči. Ko se pa vrne, je bil kos že mrtev.

Ves dan ga niso mogli potolažiti, tako mu je bilo hudo za ubogim ptičkom. Skoro ničesar ni jedel, zaprl se je v svojo sobico k mrtvemu ptiču pa jokal... Pomiril se je šele, ko mu je stric obljubil, da mu prinese drugega...

Danes pa ima Jurček že zopet tovariša — brata prejšnjega, ki ga je stric izpital. Popolnoma je podoben prejšnjemu in Jurček je že skoro pozabil, da je to drugi, ne pa oni, ki ga je sam pital. Skrbno pazi nanj in seveda je zopet cele dneve pri njem ter se pogovarja z njim. In zdi se mu, da ga ptič razume. Nežno pogladi krotko živalco po mali, črni glavici, si jo rahlo pritisne na mehka, rdeča in polna usteca ter jo hvaležno poljublja.

Tako minevajo dnevi obema prijatelje-ma.

CIVILIZACIJA IN KULTURA

Nova izdaja »Oxfordskega besednjaka angleškega jezika« ima pod geslom »Kultura« označbo: »Civilizacija, kakor si jo zamišljajo Nemci«.

Nemški kulturni delavci so zaradi tega ogorčeni in zahtevajo, naj bi v nemških enciklopedičnih slovarjih pod geslo »Civilizacija« postavili oznako: »Kultura, kakor jo pojmujejo Angleži«.

so že minila, so le povečala njeno vrednost. Valvazorjeva knjiga je romala po vsem svetu, v vse dežele, povsod oznanjevala njegovo slavo in slavo njegove domovine.

V Valvazorjevi dobi se je pojavilo živahno znanstveno in umetniško stremljenje v snovanju raznih društev ali akademij, ki naj bi med člani gojile vnelo za umsko izobrazbo in razne stroke lepih umetnosti. Akademije z raznimi nameni so bile tedaj razširjene po vsem omikanem svetu. Nekateri domačini, kateri so bili udje tujih akademij, so sprožili misel, naj bi se tudi v Ljubljani osnovalo slično društvo. Leta 1693 je tako nastala »Academia operosorum« (»Družba marljivih mož«). Znanstvenih knjig društvo sicer samo ni izdajalo, pač pa je vzpodbujalo svoje člane, da so marljivo obdelovali vsak svojo stroko. Njihov vpliv na razvoj umetnosti pa je bil silno velik. Škoda, da ji ni bilo usojeno dolgo delovanje.

(Dalje prihodnjič)

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

ADALBERT SEIPOLD:

Kardinalova casa

Zaramelli, političnemu uredniku dnevnika »Giornale di Roma«, se je zataknilo in rokopis mu je padel iz rok. Zastokal je in si z desnico pogladil nagubančeno čelo. Nato je hlastoma pogoltnil požirek konjaka, planil pokonci in stekel proti pisarni svojega šefa, glavnega urednika. V razburjenju je pozabil potrkati. Cesare Bovo je preplašeno planil pokonci, naglo potisnil narazano klobaso v predal in ošinil Zaramello z vzvišenim in očitajočim pogledom: Ali je to spodobno obnašanje?

»Oprostite, gospod šef! Potem ko boste to-le tukaj prebrali, se vam ne bo godilo nič bolje kot meni,« je odgovoril Zaramella in mu izročil popisani list papirja. Med tem ko se je Bovo poglobil vanj, je Zaramella govornik naprej: »Smo sicer navajeni, da kadar koli kak kardinal zavzame stališče do kakega sodobnega vprašanja, zašumi v listih časopisne šume na vseh kontinentih, vendar če objavimo to reč, bo svet zazijal in potem pozabil usta zapreti.«

Cesare Bovo je sestavek prebral. Enkrat se je raztreseno popraskal za ušesom, potem so mu začeli prsti trepetati, toda takoj se je zbral, resno pokimal in izgledalo je, kot da mu Zaramellove besede niso po volji.

»Ali se tako govori o članku Njegove Eminence?«

»Na glas ne, gospod šef. Vendar tukaj sva sama in med štirimi očmi. Sicer pa bomo vsaj med štirimi stenami še smeli svobodno izražati svoje mnenje,« je začel Zaramella jemati nazaj.

»Dajte članek v stavnico.«

»Gospod šef! Ali mislite zares?«

»Ali si kot katoliški časopis morda smemo privoščiti, da zavrnamo rokopis kakega kardinalu? Mi smo vendar na blagohotnost teh gospodov navezani, ne nazadnje tudi v gospodarskem pogledu.«

»Vidim, da imate prav. Samo na prvi pogled se mi je ta članek zdel tako neverjeten, skorajda študentovska potegavščina...«

»Študentovska potegavščina? Moram vas ostro pokarati zaradi te besede.« Bovo se je vidno razhudil. »Dostojanstveniki se ne šalijo, vsaj v pisni obliki ne.«

»Spoštljivo se priklanjam pred vašimi izkušnjami, dovolil bi si le še pripombo, da mora kardinal Oddiloni biti že zelo star in že več let se sploh ni pokazal v javnosti. Jaz sem ga že nekaj let imel za mrtvega.«

»Njegov članek pa jasno dokazuje, da je še živ in še kako! Pri duhu leta ne igrajo vloge.«

»Rekel bi, da jih ima še precej čez 80.«

»Prvič: za kardinale to sploh ni nobena

starost in drugič: če Adenauer v isti letih še celo vlada, bo Oddiloni smel še vsaj kak članek napisati.«

Zaramelli je zmanjkalo besed. Ob misli na odgovornost, ki jo je s tem prevzel kot politični urednik, se ga je lotevala omedlevica. Šef je to opazil. Spregovoril je odsekano in odločno: »Ne majajte venomer z glavo! Sicer pa se vam lahko zgodi, da se vam jutri ne bo treba več ubadati s to službo. Pošljite ta sestavek takoj v tiskarno. Pride na prvo stran. Ste razumeli? Boste videli, jutri se bodo po mestu kar trgali za »Giornale di Roma«. Zaramella je poslušno pokimal.

Cesare Bovo se ni motil. Njegov časopis so drugi dan prodajalcem naravnost trgali iz rok. Nekaj minut pozneje so daljnopisi, telegrafi in telefoni poročevalskih agencij bili vročično zaposleni. V opoldanskih poročilih radijskih postaj po vsem svetu je bilo naznanjeno strmečemu civiliziranemu človeštvu:

»Njegova Eminenca kardinal Gaetano Oddiloni zahteva uvedbo katoliške uniforme.«

Prinašamo poročilo v dobesednem prevodu:

»Rim, 1. 4. Veliko presenečenje je vzbudil članek izpod peresa Njegove Eminence kardinala Gaetana Oddilonija, ki je izšel v današnji izdaji lista »Giornale di Roma.« V njem poziva ta visoki cerkveni dostojanstvenik katoličane vsega sveta k večji notranji in zunanji disciplini, da bo moč priti v okom povečanim nevarnostim, ki groze krščanstvu. Samo kot enoten, strnjen blok se more Cerkev uveljaviti v današnjem svetu. Da katoličani to svojo enotnost predložijo vsem, se morajo odpovedati sebični individualnosti tudi glede obleke. Samo po sebi itak nepomembno »tekstilno svobodo« naj žrtvujejo na oltar discipline ter oblečejo uniformo. Na ta način bo med drugim, na primer, moč preprečiti, da politiki, ki hočejo pred javnostjo biti bolj papeški kot sam papež, ne bodo več mogli na skrivnem počenjati nekrščanskih reči. Ta zunanja uniformiranost bo v bodočnosti še bolj utrdila tudi notranjo enotnost. Se razume, da je to sila, toda je ozdravljajoča sila. In prisiljeno priznanje je končno še vedno boljše kot nikakšno priznanje. Tako pravi Njegova Eminenca.«

Ves svet je stal na glavi. Nervozno šepetanje med diplomati po vseh prestolnicah. Eisenhower se je s helikopterjem predčasno vrnil z dopusta. Francoski ministrski predsednik si zaradi novonastalega položaja v parlamentu ni upal staviti zaupnice. Adenauer je odložil svoj državni obisk v Nikaragui. V Kremlju so sklicali Vrhovni

sovjet na izredno sejo. Operna pevka Callas je zopet izgubila glas, topot za vselej. Pri škofih je nenehno zvonil telefon. Politiki in industrijci so hoteli zvedeti kaj natančnejšega o tej zadevi. Toda škofje so tačas bili na birmi po deželi ali pa niso o zadevi vedeli povedati več kot radio.

Zato pa so toliko več vedeli naslednji dan časniki. »Corriere della Sera« je pisal, da ni nobenega povoda za paniko, ker je bil s tem člankom le objavljen že pred dolgim časom sprejeti sklep. Po zaupnih informacijah iz Vatikana je predvidena med drugim posebna uniforma za delovne dni in posebna za nedelje in praznike, da se bo na ta način pri katoličanih utrdil smisel za spoštovanje nedelje.

V pariškem »Le Monde« so razni kralji mode v celostranskih inseratih iskali manekene (predvajalke oblek), ki bi naj odgovarjale običajnim predstavam o zunanjosti pobožne deklice. V svojih salonih pa so ugibali na skrivaj, kakšen neki utegne biti kroj te nove uniforme. Menda ni gotovo, ali dolgo kriilo, ki so ga prenekateri pridigarji nekdanj povzdigovali skorajda v versko resnico, še velja kot vrednostno merilo katoliške morale.

Glasilno zakrknjenih komunistov »Rdeča zastava«, je posmehljivo načelo že obrabljeno popevko o katoliških kopalnih hlačkah, ki da bodo sedaj postale resnica.

Zmerni socialistični tisk pa je proglašal z debelimi črkami: »Vatikan gre roko v roki s kapitalizmom«, kar je prepričljivo dokazal takole: S tem uniformiranjem znatnega dela človeštva bi naj bil zadet smrtni udarec brezrazredni družbi... Sicer pa je v ozadju vse zadeve tekstilni velekoncern

V JULIJSKEM SVETU

Sanjav ščebet penice se je ujel na sive tančice, ki povezujejo macese osojne in hojke prisojne.

Kot dogorela lojenka sem ugasil v labirintični leščerbi spolzkih sanj. —

Dobro bi bilo na svetu, če bi od mraka do svita spali vsi ljudje, pa bi vladalo le mirujoče, utripajoče srce!

Valentin Polanšek

»VESTA«, čigar generalni direktor je pred kratkim dosegel razveljavitev svojega zakona pri najvišjem cerkvenem sodišču.

Kritično godrnjanje je bilo slišati iz švicarskega tiska. »Novo nasilje?« je vzkliznil nek žiriški list in nadaljeval: »Švicarskeku čutu za svobodo, ki je dozorel v dolgem razdobju 600 let do skrajne popolnosti, se upira tako uniformiranju. Se razume pa, da bi prav tako bilo nasprotno temu našemu čutu za svobodo, ako bi našim katoliškim sodržavljanom hoteli zapovedati, da se naj temu rimskemu povelju o oblačenju uprejo. Prosimo jih pa potem prav zares, da si naj zgrade tudi lastne tračnice za cestne železnice, kajti od svobodoljubnih Švicarjev ne moremo zahtevati, da bi uporabljali z njimi skupno prometno sredstvo.« (Dalje prihodnjič)

Zakaj se sovražita pes in mačka

Mož in žena sta imela zlat prstan. To je bil prstan sreče in kdor ga je imel, je bil zmerom z vsem preskrbljen. Onadva pa tega nista vedela in sta prstan prodala za malo denarja. Komaj je bil prstan iz hiše, sta bila čedalje bolj revna in naposled že nista več vedela, kako priti do najpotrebnejše hrane. Imela sta tudi psa in mačko, ki sta morala z njima vred stradati. Nekoč sta se živali posvetovali, kako bi jima pomagali do nekdanje sreče. Naposled se je pes znašel v zadregi.

»Prstan morata spet imeti,« je rekel.

Mačka poreče: »Prstan je dobro spravljeno v omari in nihče ne more do njega.«

»Daj, ujami miš,« pravi pes. »Miš naj pregleda omaro in naj prinese iz nje prstan. Povej ji in če bi ne hotela, je zagrozi, da jo požreš, pa bo gotovo storila.«

Ta svet je bil mački všeč in res ujame miš. Z miško se nameni v hišo, v kateri je stala omara, in pes je šel za njima. Prišli so do velike reke in ker mačka ni znala plavati, jo je vzel pes na hrbet in z njo pre-

plaval reko. Mačka je nesla miš v hišo, v kateri je stala omara. Miš je izgledala luknjivo v omari in vzela iz nje prstan. Mačka je vzela prstan v gobček in prišla nazaj do reke, kjer jo je čakal pes in jo spet prenesel na drugi breg. Potem sta odšla domov, da izročita prstan gospodarju in gospodinji.

Pes je pa lahko tekkel samo po ravnem; če je bila na poti hiša, je moral iti zmerom okoli. Mačka je pa hitro plezala kar čez streho in je tako mnogo prej prišla domov kot pes in prinesla prstan gospodarju.

Tedaj poreče gospodar svoji ženi: »Mačka je pa res dobra žival; zmerom ji bova dala jesti in skrbela bova zanjo kot za svojega otroka.«

Ko pa je prišel pes domov, sta se znesla nad njim, ker ni pomagal mački. Mačka je pa ždela na ognjišču, predla in nič ni rekla. Tedaj pa se je pes raztogotil na mačko, ker ga je ogoljufala za plačilo, in kadarkoli jo je videl, se je zapodil za njo, da bi jo zgrabil.

JULES VERNE:

90

Potovanje na Luna*)

Za Barbicana in Nicholla je bilo »Morje oblakov« neizmerna nižava, posejana z redkimi okroglastimi gorami; zavzemala je velik kos zapadnega dela južne poloble in je merila 739.200 kvadratnih kilometrov; njeno središče je ležalo na 15° južne širine in na 20° zapadne dolžine. »Morje neviht« (Oceanus Procellarum), ki je največja planjava na lunini obli, je zavzemalo površino 1.313.200 kvadratnih kilometrov, s središčem na 10° severne širine in 45° vzhodne dolžine. Iz njenih tal se dvigajo čudovite žareče gore imenovane po Keplerju in Aristarhu.

Bolj proti severu se je raztezalo »Morje dežja« (Mare Imbrium), ki ga ločijo od »Morja oblakov« visoka gorovja; njega osrednja točka leži na 35° severne širine in na 20° vzhodne dolžine; bilo je okroglaste oblike in je pokrivalo 772.000 kvadratnih kilometrov. Nedaleč od tam se je raztezalo »Morje vlage« (Mare humorum) majhna »luža«, ki je merila samo 176.800 kvadratnih kilometrov; ležala je na 25° južne širine in 40° vzhodne dolžine. In končno so bili vidni na obali te poloble še trije zalivi: »Vroči zaliv«, »Rosnati zaliv« in »Mavrični zaliv«, v resnici majhne doline, stisnjene med visoka gorovja.

»Ženska« polobla je bila kajpada bolj muhasta oblikovana; morja na njej so bila manjša in številnejša. Proti severu, na 55° severne širine in 0° dolžine se je raztezalo »Morje mraza« (Mare frigoris) s površino 304.000 kvadratnih kilometrov, ki je mejilo na »Jezero smrti« in na »Jezero sanj«; »Morje vedrine« (Mare serenitatis) na 25° severne širine in 20° zahodne dolžine s površino 344.000 kvadratnih kilometrov; »Morje krize« (Mare crasium) okroglo z jasno začrtanimi mejami na 17° severne širine in 55° zapadne dolžine s površino 160.000 kvadratnih kilometrov — pravo Kapsijsko jezero, zakopano med gorovje. Potem se je na ekvatorju na 5° severne širine in na 25° zahodne dolžine pokazalo »Morje spokojnosti« (Mare tranquillitatis) s površino 486.036 kvadratnih kilometrov; to morje se je spajalo na jugu z »Nektarjevim morjem« (Mare nectaris) s površino 115.200 kvadratnih kilometrov na 15° južne širine in na 35° zahodne dolžine, na vzhodu pa z »Morjem rodovitnosti« (Mare foecunditatis), ki je na tej polobli največje, saj meri 877.200 kvadratnih kilometrov; leži pa na 3° južne širine in na 50° zahodne dolžine. In nazadnje so bili vidni čisto na jugu še obrisi dveh morij: »Humboldtovo morje« (Mare Humboldtianum) s površino 26.000 kvadratnih kilometrov in »Avstralsko morje« (Mare Australe) s površino 104.000 kvadratnih kilometrov.

V sredini lunine plošče čez ekvator in poldnevnik 0 se je raztezal »Osrednji zaliv«

(Sinus Medii), nekakšna vez med obema poloblama.

Tako se je pred Nichollom in Barbicanom razčlenjevalo trajno vidno površje zemeljskega satelita. Ko sta vse te mere sestela, sta ugotovila, da meri ta polobla 18.952.640 kvadratnih kilometrov, od katerih odpade 13.270.400 kvadratnih kilometrov na ognjenike, gorovja, kotanje, potoke, z eno besedo na vse, kar je bilo na luni podobno trdim tlom, in 5.641.600 kvadratnih kilometrov na morja, jezera, močvirja — oziroma na vse predele, katerih glavni elementi je bil dozdevno voda. Vrlemu Michelu so bile te številke deveta briga.

Kakor vidimo, je ta polobla 13½ manjša od zemeljske poloble, vendar se selenografii naštelu na njej nad 50.000 ognjenikov. Lunino površje je torej napihnjeno, razpokano in preluknjano kakor sito in zato luna zasluži prozaično ime, ki so ji ga dali Angleži: »green cheese«, to je »hlebček zelene sira«.

Michel Ardan je kar poskočil, ko je Barbican izustil ta žaljiv vzdevek.

Tako torej ravnajo v 19. stoletju Anglosasi z lepo Diano, plavolasa Febo, prijazno Iris, ljubko Astarto, kraljico noči, hčerjo Latone in Jupitra in mlado sestro svetlega Apolona!

Dvajseto poglavje Orografske podrobnosti

Kakor smo že omenili, je izstrelek letel proti severni lunini polobli. Potniki so bi-

li že daleč od tiste osrednje točke, v katero bi bili morali zadeti, če jim prave smeri ne bi bil pokvaril nepopravljivi odklon.

Bilo je pol ure čez polnoč. Barbicane je tedaj cenil razdaljo na 1400 kilometrov, to je nekaj več, kakor znaša lunin polumer in ta razdalja se je manjšala, čim bolj so se bližali severnemu tečaju. Izstrelek tedaj ni bil na višini ekvatorja, ampak nad 10. vzporednikom in po tej zemljepisni širini, ki so jo na zemljevidu skrbno zasledovali do tečaja, so naši potniki lahko lunno zelo dobro opazovali. Kajti daljnogledu so jim to razdaljo 1400 kilometrov zmanjšali na 14 kilometrov. Teleskop v Skalnih gorah je sicer lunno še bolj približal, toda zemeljska atmosfera je učinek njegove mogočne optike znatno oslabil. Zato je Barbicane s svojega mesta v krogli videl skozi daljnogled že nekatere podrobnosti, ki so bile opazovalcem na zemlji skoraj popolnoma zakrite.

— Prijatelja, je dejal tedaj predsednik z resnobnim glasom, ne vem, kam letimo in ne vem, če bomo še kdaj videli zemeljsko oblo. Vendar ravnajmo tako, kakor da bi naše delo nekoč človeku koristilo. Otrsimo se vseh skrbi. Bodimo samo astronomi. Tale krogla je kabinet zvezdarne v Cambridgeu, prenesen v svetovni prostor. Opazujmo!

Pri nas na Koroškem

PLIBERK

(Nadaljevanje s 4. strani)

in vzgojno delo pa je vršila društvena knjižnica. Preveč bi bilo opisovati važnost in vse veliko delo društva do druge svetovne vojne, ki se je vršilo v versko-narodnem duhu. Člani pa so se seznanjali tudi z gospodarskimi in socialnimi vprašanji. Zato se je nacizem vrgel najbolj divje prav na člane in jih razmetal v zapore, koncentracijska taborišča in jih izselil in ena izmed žrtev je bil prav Stefan Breznik, ki je tolika leta dajal stredo in vso podporo društvu.

Sedanje društvo „Edinost“ je 50-letnico prav lepo praznovalo v soboto in nedeljo, 22. in 23. avgusta. V soboto zvečer se je vršil pred Breznikom na trgu koncert železarske godbe na pihala iz Raven. Ta godba je ena izmed najboljših, kar jih premore Slovenija, prejela je že mnoge nagrade in zato smo jo res z užitkom poslušali.

V nedeljo popoldne je društvo priredilo slavnostni pevski koncert v telovadnici šole v Pliberku. Nastopil je združeni pevski zbor pod vodstvom Folteja Hartmana, ki nam je že znan kot temeljito izvežban in je žel priznanje na svojih gostovanjih po Sloveniji. Zlasti pa je polno dvorano navdušila železarska godba iz Raven. Slavnostni govor je imel g. dr. Franc Zwitter. Razvijal je načelne misli o kulturi, strpnosti in šolskem vprašanju. Lovro Potočnik je nato govoril o ustanovitvi društva in njegovem delovanju. V njegovem govoru smo pa pogrešali nečesa, namreč besede o tedanjih duhovnikih, ki so bili ustanovitelji in gibalo društva, o narodnem in verskem duhu, ki je dal društvu ime »slovensko« in »katoliško«. — Bog pomagaj, če včasih niso bili še vsi tako »prosvetljeni« in posvetni kot danes, toda ustvarili in žrtvovali so mnogo. Vsaj o preteklosti bi bilo treba biti bolj objektivni!

Vsekakor pa je prav, da je bila ta obletnica praznovana, prav je tudi, da nas petje

in godba razveseljuje. Še bolj bi nas pa razveselilo, če bi sedanje društvo nastopilo tudi s kako lastno točko, da bi nam pokazalo svoje sedanje lastno delo.

ST. JANŽ

Romarski dan v nedeljo 6. septembra.

V nedeljo, dne 6. septembra bo pri nas tradicionalni romarski dan. Obenem se pa bomo spomnili tudi 200-letnice zgraditve naše farne cerkve.

Pranganje bo ob 9. uri s slovesno sv. mašo. Priložnost za sv. spoved. Zvečer ob 7. uri bo na prostem pred farno cerkvijo predstava zgodovinske igre iz turških časov »Marija v ognju«.

DOBRLA VES

(Vesele in žalostne)

V Dobrli vesi kar zapored opravljamo žegnanje. G. kaplan in cerkveni pevci že celo poletje po podružnicah prangajo. Zdaj pa bodo počasi le kmalu vse oprangali. Pa jih moramo res še pohvaliti, da tako lepo skrbijo za naše podružnice in olepšajo s svojim petjem naša žegnanja. Imamo pa tudi nekaj takih ljudi, ki so tako »bogaboječi«, da se ne upajo vstopiti ob teh priložnostih v cerkev, ampak zunaj postajajo ali pa po drugih hišah opravljajo »nepobožno službo«.

V Pribli vesi pa je peljal Jožef Lipuš Eriko Markec pred poročni oltar, kjer sta pred Bogom obljubila medsebojno ljubezen in zvestobo. Želimo jima božjega blagoslova!

Zadnji čas je smrt neusmiljeno kosila med nami. Kar zapored so bili pogrebi. V Dobrli vesi so umrli Topličeva mati, ki so že več let bili na postelji in Bogu vdano prenašali vse težave bolezni. Dosegli so starost 87 let. Pri delu v Leitgebovem podjetju se je ponesrečil Friderik Poltnik, star šele 27 let. Eksplozirala je neka peč in je bil tako ožgan, da ni bilo več pomoči. Umrli

je dan navrh v bolnišnici. V Lovankah pa so zatisnili Božičeva mati svoje oči. Mnogo so pretrpeli v svojem življenju in bili skrbna mati svoji družini. Naj vsi počivajo v miru! Prizadetim družinam pa naše sožalje.

STEBEN PRI GLOBASNICI

Koncem julija je sklenil v 87. letu starosti svoje zemeljsko življenje Alojz Konrad, Konradov oče v Stebnu. Rajni je bil mož plemenitega značaja, globoko veren kristjan in zvest sin svojega naroda. V mladosti je sodeloval pri znamenitem šmihelskem »Korotanu« in bil vedno ter povsod na mestu, kjer je šlo za pravice našega jezika in rodu. Na njegovi zadnji poti so ga spremljali trije duhovniki in številni žalni gostje od blizu in daleč; štebenski moški zbor pa se je poslovil od rajnega očeta na domu in ob odprtem grobu z občuteno zapetimi žalostinkami. Naj počiva v miru! Sorodnikom naše sožalje!

ŠMIKLAVŽ OB DRAVI

Skoro dve leti se nismo več oglasili; o srečni in nesrečni ljubezni tudi zdaj nečemo poročati. Glavni oltar naše cerkve je docela prenovljen. Delo je opravil v splošno zadovoljstvo mojster Campidell za 15 tisoč šilingov. Za uspešno versko-kulturno delo bi nujno rabili večji lokal, ki bi bil mogoč v prostorih župnišča. Toda stranka trdi, da ima pravico do tega stanovanja do smrti — potem pa najbrž njeni otroci.

Lansko leto smo imeli pet pogrebov. Med drugimi nas je zapustila dobra in vzorna žena Uršula Kravanja p. d. Peršinjak v Vognjem polju. Znala je veliko molitev kar na pamet. Bila je 16-krat peš na Višarjah. Dne 17. avgusta t. l. pa smo ob številni udeležbi pospremili na božjo njivo 89-letno Marijo Aichholzer — Sabah. Rajna je bila najstarejša žena v fari in splošno priljubljena. 37 let je le s težavo hodila; zadnji dve leti skoro docela oslepela. Bila je žena molitve. Poleg domačega gospoda sta bila na pogrebu č. g. dekan svetnik Tomaž Ulbing in nečak rajne župnik v Vovbrah, č. g. Franc Katnik. Iskreno sožalje trem hče-

ram in domačim, ki so zanjo lepo skrbeli. Naj v miru počiva!

4. junija smo imeli dan vednega češčenja ob obilni udeležbi vernega ljudstva. Posebno dobro je bila obiskana sklepna božja služba. Pater Jakob je pridno spovedoval in pridigal v obeh deželnih jezikih. Presenetil nas je pa tudi s skioptičnim predavanjem o romanju v Fatimo in Lurd. Ljudje so pozorno sledili zanimivemu predavanju in izrazili željo, da bi kmalu zopet videli kaj podobnega. Šolska dvorana, žal, je bila pretesna.

Naše prireditve

DOBRLA VES

Farna mladina iz Dobrli vesi priredi v nedeljo, 30. avgusta 1959, ob 2. uri popoldne v farni dvorani v Dobrli vesi igro »PRISEGAM«

Vsi prisrčno vabljeni!

Filmska ocena

BISTRICA V ROZU

Sobota, dne 29. 8. 1959: Banktresor 713 (IV).
Nedelja, dne 30. 8. 1959. — Münchhausen in Afrika. (III).

ST. JAKOB V ROZU

Sobota in nedelja, dne 29. in 30. 8. 1959: Der Pfarrer von St. Michael (IVa).

PLIBERK

Sobota in nedelja, dne 29. in 30. 8. 1959: Mein Sohn Michael (IV).

BOROVLJE

Sobota, dne 29. 8. 1959: Der Maulkorb (III).
Nedelja, dne 30. 8. 1959: Schlag auf Schlag (IVa).

GOSPODINJA

dobi takoj službo na kmetiji v bližini Baškega jezera. V poštev pride oseba okrog 40 let; lahko tudi z otrokom. — Ponudbe poslati na upravo lista „Naš tednik-Kronika“ pod značko „Zanesljiva“.

Tragen Sie ab heute

DEWECO

Schuhe

Nun ist es soweit! WARMUTH hat auch seine — von allen Kunden so sehnlichst erwartete Schuhabteilung. Jetzt ist es noch bequemer, für die ganze Familie Anschaffungen zu machen, denn WARMUTHPREISE und WARMUTHAUSSWAHL sind längst feste Begriffe in ganz Kärnten geworden. Wo viel geboten wird, kann jedem etwas geboten werden — das sollten Sie sich beim Schuheinkauf jetzt besonders gut überlegen. Wenn die Schuhabteilung infolge baulicher Schwierigkeiten auch noch beengt ist, so ist doch das Herbstsortiment bereits vorhanden. In ganz kurzer Zeit können wir schon sagen:

KÄRNTENS GRÖSSTES SCHUHHAUS IST ERÖFFNET!

Hier einige Preisproben, die dem Namen WARMUTH alle Ehre machen:

Idealer Mehrzweckschuh für Damen für Straße und Beruf gleich gut zu tragen, bequem und weich, aus Rauhleder mit Gummisohle, in Sand, Tabak, Schwarz von Größe 35—41, ein Preisschlager!

75.-

Baby-Pumps, ein reizender Damenschuh in hübschen Modellen aus Rauhleder oder Narbrindleder. Farben: Schwarz, Taupe, Sand; von Größe 35—41

111.-

Damen-Herbstmodenschuh in sehr eleganter Ausführung mit französischem Absatz — ab

120.-

Damen-Hausschuh aus Filz, in sehr hübscher Fassung mit Gummisohle. — Farben: Blau, Grün, Grau. Größen 35—42

35.-

Herren-Sporthalbschuhe aus Rindboxleder, flexibel genäht sehr strapazfähig, mit Porogummisohle. — Farben: Braun, Schwarz. — Größen 40—46 ab

129.⁵⁰

Sporthalbschuhe für Knaben u. Mädchen aus gutem Rindboxleder, flexibel genäht, mit Porogummisohle, braun, schwarz. — Größen 36—40 ab

116.-

Kinder-Halbschuhe, flexibel genäht, mit Porogummisohle, schwarz und braun, ein sehr strapatzfähiger Schuh für die Schule. — Größen 27—30

94.⁵⁰

Größen 31—35

99.⁸⁰

Diese Angebote sind ausgesprochene Schlagpreise. Wir führen auch für verwöhnte Kundinnen hochelegante Modellschuhe aus Velour, Cheveraux, Kalbleder, Narbrind, Schrupfleder, und andere, auch in den neuesten italienischen Fassungen. Für anspruchsvolle Herren bieten wir eine wirklich erlesene Auswahl in vornehmen Straßenschuhen auch in modernsten italienischen Formen.

In Kinderschuhen bringen wir die größte Auswahl der besten österreichischen Marken.

Ihr großer Kaufvorteil: Auswahl eines Spezialgeschäftes mit bekannten Markenschuhen — jedoch zu Warenhauspreisen!

Wir erwarten Sie also heute und in den nächsten Tagen zum Schuheinkauf im Hause — Hauptplatz Nr. 14, 1. Stock.

HEUTE
29
Eröffnung

Dietmar

DEWECO
Schuhe

nur bei

WARMUTH U. CO.

Kärntens größte Kaufhäuser - Villach - Hauptplatz 14 / 1. Stock

Eine Sensation für Kärnten: Schuhe auch gegen Ratenzahlung!

List izhaja vsak četrtek. — Naroča se pod naslovom: „Naš tednik-Kronika“, Celovec, Viktringer Ring 26. — Naročnina mesečno 5 šil., za inozemstvo 5 dolarjev letno. Odpoved en mesec naprej. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Janko Tolmajer, Radiše, p. Zrelec. — Tiskarna Družbe sv. Mohorja, Celovec, Viktringer Ring 26. — Tel. štev. uredništva in uprave 43-58.